

ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ

ਸਮਾਚਾਰ

ਨਵੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ
ਨਵੇਂ ਨਿਰਮਾਣ
ਨਵਾਂ ਭਾਰਤ

ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਇਨੋਵੇਟਰ ਤੋਂ ਉੱਦਮੀ ਤੱਕ ਰਾਹ ਹੋਇਆ ਅਸਾਨ

“ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਅੱਜ ‘ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ’ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ”

“ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਦੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਅੱਜ ‘ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ’ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ” ਤਿਉਹਾਰ ਹੋਣ ਚਾਹੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ‘ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ’ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਦਾ ਵੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਨੂੰ ਨਮਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਧਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਖ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਠਿਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ‘ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ’ ਦੇ ਬਿੰਦੂ:

- **ਲੋਕਲ ਤੋਂ ਗਲੋਬਲ:** ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕਲ ਲਈ ਵੇਕਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਵੀ ਸਾਡੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- **ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਖਾਦੀ:** ਖਾਦੀ ਅੱਜ ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਕਸੀਕੋ ‘ਚ ਖਾਦੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰਕ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਵੇਖੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਖਾਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜੀਵਨ-ਪੱਧਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਕਸੀਕੋ ਜਾ ਕੇ ਖਾਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਅੱਜ ‘ਓਹਾਕਾ ਖਾਦੀ’ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਂਡ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।
- **ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ:** ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੀ ਜਯੰਤੀ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰਾਟ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਦੇ ਕਈ ਆਯਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਮਿਲਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕਠੇ ਕਈ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ - ਵਿਚਾਰਕ ਗਹਿਰਾਈ, ਨੈਤਿਕ ਸਾਹਸ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਨੋਦਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਹਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਵਲ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਬਿਖਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਆਪਣੀ ਹਸਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਉਂਦੀ ਰੱਖੋ।
- **ਯੂਨਿਟੀ ਤੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀ:** ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੇਖਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ - ekbharat.gov.in | ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਦਿਖਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਤੁਸੀਂ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਦਿਓ। ਜਿਵੇਂ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਖਾਨ-ਪਾਨ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟੀ ਤੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- **ਪੁਲਵਾਮਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਹਿਚਾਣ:** ਅੱਜ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪੁਲਵਾਮਾ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੈਨਸਿਲ ਲਈ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੈਨਸਿਲ ਦੇ ਲਈ ਲੱਕੜੀ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਪੁਲਵਾਮਾ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- **ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਯੁਵਾ:** ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਦੇਖ ਸਾਡੇ ਯੁਵਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਅਤੁਲ ਪਾਟੀਦਾਰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੋੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
- **ਮੰਡੀ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਲਾਭ:** ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਮੱਕੀ ਖਰੀਦੀ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਨਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਚਰਜ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਕਿਤੇ ਵੀ ਫਸਲ ਵੇਚ ਸਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਤਿਰਿਕਤ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- **ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ:** 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਵਾਲਮੀਕਿ ਜਯੰਤੀ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਮਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਹਨ। ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਦੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਅੱਜ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਹਨ।

ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਸਮਾਚਾਰ

ਜਿਲਦ: 01, ਅੰਕ: 10 | 16 ਤੋਂ 30 ਨਵੰਬਰ 2020

ਸੰਪਾਦਕ:

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਤਵਾਲੀਆ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ,
ਪੱਤਰ ਸੂਚਨਾ ਦਫ਼ਤਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੰਪਾਦਕ:

ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ

ਸਹਾਇਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੰਪਾਦਕ:

ਵਿਭੋਰ ਸ਼ਰਮਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟਰ:

ਸਤਯੋਂਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਬੀਓਸੀ
(ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਆਊਟਰੀਚ ਐਂਡ
ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ)

ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ:

ਵਿਬਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ,
ਸੀ-66/3, ਓਖਲਾ ਫ਼ੇਜ਼-II,
ਓਖਲਾ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਏਰੀਆ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਸੰਪਰਕ: ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਆਊਟਰੀਚ
ਐਂਡ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ, ਸੂਚਨਾ ਭਵਨ,
ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110003

ਈਮੇਲ - response-nis@pib.gov.in

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ:

ਸ਼ਿਆਮ ਸ਼ੰਕਰ ਤਿਵਾਰੀ

ਆਰ.ਐੱਨ.ਆਈ. ਨੰਬਰ
DELPUN/2020/78808

ਅੰਦਰਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ...

ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨੇਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੰਭ

ਕਵਰ ਸਟੋਰੀ

ਅਟਲ ਟਿੱਕਰਿੰਗ ਲੈਬ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ। ਪੰਨੇ 20-25

ਫ਼ਲੈਗਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ...

ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੋ
ਰਿਹਾ ਸਾਕਾਰ ਪੰਨਾ 17-19

ਸਪੈਸ਼ਲ ਰਿਪੋਰਟ...

ਸੰਵਿਧਾਨ... ਭਾਰਤੀਅਤਾ
ਦਾ ਧਰਮਗ੍ਰੰਥ

ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਪੰਨਾ 6-10

ਸਮਾਚਾਰ-ਸਾਰ

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖ਼ਬਰਾਂ | ਪੰਨਾ 4-5

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਤਿਰੰਗਾ

ਕੀ ਹੈ ਤਿਰੰਗੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ | ਪੰਨਾ 11-12

ਕੋਰੋਨਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ

90% ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦਰ | ਪੰਨਾ 13

ਹੁਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੇਤਰ, 'ਵਿਗਿਆਨ' ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੇਤੂ
ਐੱਮਐੱਸਐੱਮਈ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਪਹਿਲ | ਪੰਨਾ 26-28

ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨੇਬਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ

ਕਹਾਣੀ ਭਾਰਤ ਚਤਨ ਡਾ. ਸੀ.ਵੀ. ਰਮਨ ਦੀ | ਪੰਨਾ 29

ਲੋਕ ਤੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੀ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੰਤਰ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਪੀਐੱਮ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨ | ਪੰਨਾ 30-31

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸਾਰਥੀ ਬਣਿਆ ਭਾਰਤ

ਭਾਰਤ ਮੁੜ ਬਣਿਆ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਲਰ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੁਖੀ | ਪੰਨਾ 32-33

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਗੰਨਾ-ਜੂਟ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ ਫ਼ੈਸਲੇ

ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ | ਪੰਨਾ 34-35

ਬਦਲਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ | ਪੰਨਾ 36

...ਤਾਕਿ ਸਵੱਛ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੀਏ ਅਸੀਂ

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਜੂਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ
ਦੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੰਨਾ 26-28

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ...

ਸਾਦਰ ਨਮਸਕਾਰ।

ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ, ਸਨੇਹ ਅਤੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਾਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਆਪਕੀ ਬਾਤ' ਹੁਣ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ 130 ਕਰੋੜ ਦੇਸ਼-ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇੱਕ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੂਲ-ਮੰਤਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਮੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਸਤਕ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2015 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ 125ਵੇਂ ਜਯੰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 'ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਕ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਛੇਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਟੀਚਾ 'ਏਕ ਭਾਰਤ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਭਾਰਤ', 'ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ' ਅਤੇ ਇੱਕ 'ਨਵੀਨ ਭਾਰਤ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਨਾ ਦੁਨੀਆ ਠਹਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਮੂਹਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲ 2016 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ' ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਕਵਰ-ਸਟੋਰੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅੱਜ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਇਨੋਵੇਟਰ ਬਣ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਇਸ ਅਨੇਖੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਹਾਸੋਤ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਸ਼ਕਤ ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੋਣ।

ਇੰਝ ਹੀ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਰਹੋ।

ਪਤਾ- ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਆਊਟਰੀਚ ਐਂਡ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ,

ਸੂਚਨਾ ਭਵਨ, ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ,

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110003

ਈਮੇਲ- response-nis@pib.gov.in

(ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਤਵਾਲੀਆ)

ਆਪਕੀ ਬਾਤ...

“ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸਾਧੂਵਾਦ। ਅੱਜ ਦੇ ਜਿਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੀਡੀਆ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ, ਉੱਥੇ ਸ਼ੋਰਅਧਿਕ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਘੱਟ ਦੇਖਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਧੰਨਵਾਦ। ”

ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਬੋਲ, 1271, ਸੈਕਟਰ 37, ਫ਼ਰੀਦਾਬਾਦ
ਹਰਿਆਣਾ abrol1271@gmail.com

“ ਮੈਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਫ਼ੋਟੋ, ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗਤੀ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ”

jkpearl86@gmail.com

“ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਚੰਗੀ ਪਹਿਲ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀਆਂ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਫ਼ੋਕ ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ, ਜੋ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ੋਕ ਨਿਊਜ਼ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੇ। ਫ਼ੋਕ ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉੱਤਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ”

ਅਰਨਬ ਬੈਨਰਜੀ
arnab_banarjee@
yahoo.com

“ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਕਿ ਪਾਠਕ ਹੋਰ ਰੋਚਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ। ”

- ਸੁਰੇਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ
joshi.sureshnaidunia@
gmail.com

“ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਸਮਾਚਾਰ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਐਲਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ 12 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਪਰਿਵ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਜਦ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਹਰ ਲੇਖ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ-ਭਾਸ਼ੀ ਛਾਪੇ, ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ। ”

- ਸੋਨੂ ਕੁਮਾਰ
sonuk.mum.sd@cag.gov.in

ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਸਮਾਚਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਈਮੇਲ ਉੱਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਲਕਿ ਯੂਟਿਊਬ, ਫ਼ੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਓ। ਤਾਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਕਸ ਬਣੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਿੰਡ, ਕਸਬਾ, ਤਾਲੁਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਓ। ”

ਗਿਰੀਸ਼ ਆਰਾਧਯ
garadhya@gmail.com

ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਯੁਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਸੀਮਾ ਸੜਕ ਸੰਗਠਨ (ਬੀਆਰਓ) 102 ਪੁਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 54 ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫ਼ੌਜ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 60 ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਬੋਲੀ ਪੁਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੇਚਿਪੁ ਸੁੰਗ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਨਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਲ ਸਪਿਤੀ ਘਾਟੀ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਰਾਜਮਾਰਗ ਸੁਰੰਗ ਅਟਲ ਟਨਲ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜ ਲਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਰਸਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬੇਹੱਦ ਅਸਾਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਟਨਲ ਰੋਡ ਯਾਨੀ ਜੋਜ਼ਿਲਾ ਟਨਲ ਲਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਟਨਲ ਦੇ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ, ਦਰਾਸ, ਕਰਗਿਲ ਤੇ ਲੇਹ ਖੇਤਰ ਸਾਰੇ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸ 'ਚ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਸੁਰੰਗ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਉੱਤੇ ਜੋਜ਼ਿਲਾ ਪਾਸ ਦੇ ਨੀਚੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਹਿ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦੂਰੀ ਸਿਰਫ਼ 15 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਤਹਿ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਗਭਗ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਰਣਨੀਤੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇਸ ਜੋਜ਼ਿਲਾ ਟਨਲ ਰੋਡ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਰੀਬ 33 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਟਨਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਟਨਲ ਨੂੰ 6 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਰੋਡ ਨੂੰ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਬੀਆਰਓ ਦਾ ਬਜਟ 2008-16 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧ ਕੇ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਕ-ਚੌਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ, ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੱਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ 44 ਸਥਾਈ ਪੁਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 30 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 484 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਆਕਾਰ ਦੇ 44 ਪੁਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ 10, ਲੱਦਾਖ ਵਿੱਚ 8, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 2, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 4, ਉੱਤਰਾਖੰਡ 'ਚ 8, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ 8 ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਮ ਵਿੱਚ 4 ਸਥਿਤ ਹਨ। ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਇਹ ਪੁਲ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ

ਹੁਣ ਸ਼ੁੱਧ ਜਲ ਦੇ ਲਈ ਵਧਿਆ ਕਦਮ, ਲੈਬ ਐਨ ਫ੍ਰੀਲਸ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂਚ

ਸਭ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਵੱਛ ਜਲ ਨਿਰੰਤਰ ਮਿਲੇ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 2024 ਤੱਕ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਟੂਟੀ (ਨਲ) ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਮਿਲੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। 'ਲੈਬ ਐਨ ਫ੍ਰੀਲਸ' ਭਾਵ ਚਲਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਜਲ ਪਰੀਖਣ ਪ੍ਰੋਜੈਗਸ਼ਾਲਾ ਵੈਨ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

‘ਸਵਿਗੀ’ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਮਾਨ ਵੇਚ ਸਕਣਗੇ ਸਟ੍ਰੀਟ ਵੈਂਡਰ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਵਨਿਧੀ ਯੋਜਨਾ ਰੇਹੜੀ-ਪਟੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਚ ਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਡਿਜੀਟਲ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਲਈ ਐਨਲਾਈਨ ਫੂਡ ਡਿਲਿਵਰੀ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ‘ਸਵਿਗੀ’ ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ 50 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੇਹੜੀ-ਪਟੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਨਲਾਈਨ ਮੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਲਈ ਵੱਡਾ ਮਾਰਗ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਚੇਨਈ, ਦਿੱਲੀ, ਇੰਦੌਰ ਤੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚਮੜਾ ਉਦਯੋਗ; ਐਪ ਤੋਂ ਰੋਜਗਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲ

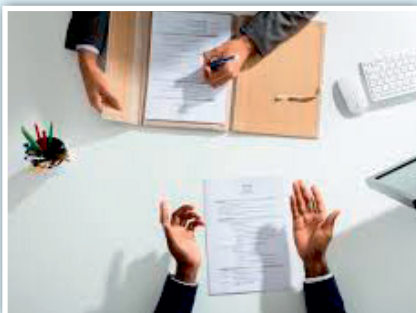
ਕੋਸ਼ਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਉਦਮਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਮੜਾ ਖੇਤਰ ਕੋਸ਼ਲ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੇ ਵੀ ਉੱਨਤ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਲਈ ਸਕੇਲ ਇੰਡੀਆ ਐਪ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਲ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਐਪ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਚਮੜਾ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਯੁਕਤੀਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਐਪ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜਗਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਈ-ਲਰਨਿੰਗ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਚਮੜੇ ਦੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੋਸ਼ਲ ਵੀ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਸ ਐਪ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਵੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣੀ ਰੋਜਗਾਰ ਅਭਿਯਾਨ

ਗਰੀਬ ਕਲਿਆਣ ਰੋਜਗਾਰ ਅਭਿਯਾਨ ਪਿੰਡ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਰੇਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪਰਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰੋਜਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ 116 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਅਭਿਯਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸਾਧਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ 33 ਕਰੋੜ ਕਾਰਜ-ਦਿਵਸ ਸਿਰਜਦੇ ਹੋਏ 33 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਰਕਮ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 12 ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਭਿਯਾਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਜਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੋਜਗਾਰ ਅਭਿਯਾਨ ਦੇ 16ਵੇਂ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 4.31 ਲੱਖ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਆਵਾਸ, 1.37 ਲੱਖ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਢਾਂਚੇ, 38 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਸੈਂਡ, 26 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਲਾਬ, 1.8 ਲੱਖ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸਵੱਛਤਾ ਪਰਿਸਰ, 2 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ, 22 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੋਸ-ਤਰਲ ਰਹਿੰਦ-ਖੂਹੰਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, 74 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਿੱਚ ਕੈਂਪਾ ਫੰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਕਿੱਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ 31 ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਖ਼ਤਮ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 23 ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ 8 ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਟਰਵਿਊ ‘ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੜਬੜੀ ਦੇ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੋਂ 2015 ‘ਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਲਈ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਰਸੋਨਲ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਤਤਕਾਲ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 2016 ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਰੁੱਪ-ਬੀ (ਨਾਨ-ਗਜ਼ਟਿਡ) ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ-ਸੀ ਦੇ ਪਦਾਂ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਛੇਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਦਾ ਧਰਮਗ੍ਰੰਥ

ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ 11 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 18 ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ 26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2015 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ।

ਹਰ ਸਾਲ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ। ਲੇਕਿਨ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਯਾਨੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿਤੇ ਦਬੀ ਰਹਿ ਗਈ ਇਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2015 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ' ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣੇ, ਸਮਝੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲਵੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਵੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2009 'ਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਤਕਾਲੀਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 2015 'ਚ ਡਾ. ਭੀਮਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ 125ਵੀਂ ਜਯੰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ- "26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। 26 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਜੇ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਉਹ 26 ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ।" ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ 26 ਨਵੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਥਰਮਗ੍ਰੇਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਥਮ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੀ ਧਰਮਗ੍ਰੇਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ, ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਲਿਆ-ਵਧਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਊਰਜਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਆਂਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਤੋਂ ਅੰਤਰ ਊਰਜਾ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਗਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਗਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਬਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"

11 ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ...

ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਡ੍ਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 26 ਨਵੰਬਰ 1949 ਦੇ ਦਿਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਲੇਕਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਦਰਅਸਲ, 26 ਜਨਵਰੀ 1930 ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ

- ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ, ਸੰਚਾਲਨ ਕਮੇਟੀ, ਵਿੱਤ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਕਮੇਟੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਬਾਰੇ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ
- ਕ੍ਰੈਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਅਲਾਦਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ
- ਆਵਾਸ ਕਮੇਟੀ ਬੀ. ਪੱਟਾਭੀ ਸੀਤਾਰਮੱਈਆ
- ਸਟੇਟਸ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਘੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ
- ਕਾਰਜ-ਸੰਚਾਲਨ ਸਬੰਧੀ ਕਮੇਟੀ ਕੇ.ਐੱਮ. ਮੁਨਸ਼ੀ
- ਆਰਡਰ ਆਫ਼ ਬਿਜਨਸ ਕਮੇਟੀ ਜੀ.ਵੀ. ਮਾਵਲੰਕਰ
- ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ

ਇੰਝ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਸਾਲ 1895

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 1895 'ਚ ਬਾਲ ਗੰਗਾਧਰ ਤਿਲਕ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਲ 1922

ਸਾਲ 1922 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਿਸਮਤ ਭਾਰਤੀ ਖੁਦ ਬਣਾਉਣਗੇ। 1924 'ਚ ਪੰਡਿਤ ਮੋਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਮੁੜ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਲੇਕਿਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਫਿਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਲ 1939

1939 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ 'ਚ 1940 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਮੰਨ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸਾਲ 1942

1942 'ਚ ਕ੍ਰਿਪਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ।

ਸਾਲ 1946

11 ਦਸੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਰਹੇ।

ਸਾਲ 1947

» 29 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਡਾ. ਭੀਮਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁੱਲ 16 ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 389 ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ-ਵਾਰ 229 ਹੋਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ 70 ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

- ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੁੱਲ 11 ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ 11ਵਾਂ ਸੈਸ਼ਨ 14-26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਦੌਰਾਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 24 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ 284 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ।
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 1,000 ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਿੱਚ ਲਿਥੋਗ੍ਰਾਫੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।
- ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੁੱਲ 11 ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ 11ਵਾਂ ਸੈਸ਼ਨ 14-26 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਦੌਰਾਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 24 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ 284 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ।
- ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ, 22 ਭਾਗ, 448 ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੇ 12 ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉੱਤੇ ਕੁੱਲ 64 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਸਨ।
- ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 15 ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰੋਜਿਨੀ ਨਾਇਡੂ, ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਹੰਸਬੇਨ ਜੀਵਰਾਜ ਮਹਿਤਾ, ਸੁਚੇਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾਨੀ, ਐਨੀ ਮੈਸਕੋਰੇਨ, ਵਿਜੈਲਕਸ਼ਮੀ ਪੰਡਿਤ, ਰੇਨੂਕਾ ਰੇਅ, ਪੂਰਣਿਮਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਮਾਲਤੀ ਚੌਧਰੀ, ਲੀਲਾ ਰਾਏ, ਕਮਲਾ ਚੌਧਰੀ, ਬੇਗਮ ਐਜਾਜ਼ ਰਸੂਲ, ਦਕਸ਼ਿਣਾਨੀ ਵੇਲਾਯੁੱਧ, ਅੰਮ੍ਰਿ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਤੇ ਦੁਰਗਾਬਾਈ ਦੇਸ਼ਮੁਖ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
- ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਮ ਬਿਹਾਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਇਜ਼ਾਦਾ ਨੇ ਇਟੈਲਿਕ ਸੈਲੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ। ਰਾਇਜ਼ਾਦਾ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ।

ਸਾਲ 1950 ਵਿੱਚ ਲਈ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਨ

ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੇ ਅਪਵਰਜਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲਭਭਾਈ ਪਟੇਲ

- ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਜੇ.ਬੀ. ਕ੍ਰਿਪਲਾਨੀ

- ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਸੀਮਾਂਤ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਅਪਵਰਜਿਤ ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਵਰਜਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਗੋਪੀਨਾਥ ਬਾਰਦੇਲੋਈ
- ਅਪਵਰਜਿਤ-ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪਵਰਜਿਤ

ਖੇਤਰਾਂ (ਅਸਾਮ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਸਬੰਧੀ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਏ.ਵੀ. ਠੱਕਰ

- ਡ੍ਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਡਾ. ਭੀਮਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ...

ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦਾ ਮਿਲਿਆ-ਜੁਲਿਆ ਰੂਪ: ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 60 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ – ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ WE THE PEOPLE ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜ-ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਸੇਵੀਅਤ ਸੰਘ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਸ਼ਬਦ ਫਰਾਂਸ, ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਪਾਨ, ਵਪਾਰ ਤੇ ਵਣਜ ਨਿਯਮ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ।

ਲਚਕਦਾਰ ਤੇ ਸਖ਼ਤ
ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਈ ਥਾਂ ਬਹੁਤ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਣ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਥਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਅੱਧੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਘਵਾਦ
ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਸੰਘ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ, ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਦੋ ਸਦਨਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ।

ਇੱਕੋ ਨਾਗਰਿਕਤਾ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IV (ਧਾਰਾ 36 ਤੋਂ 50) ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰ-ਬੌਧਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਹੈ।

ਮੌਲਿਕ ਕਰਤੱਵ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 42ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ (1976) ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, ਭਾਗ IV-ਏ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 51-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ 10 ਕਰਤੱਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ, ਬਾਲਗ ਲਈ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਸਦੀ ਸਰੂਪ ਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ...
ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਦੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਭਾਵ ਸੰਸਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਡ੍ਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ 2,000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁੱਲ 104 ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁੱਲ 126 ਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 42ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ 'ਸਮਾਜਵਾਦੀ', 'ਸੈਕੂਲਰ' ਅਤੇ 'ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਟੈਕਸ (ਜੀਐੱਸਟੀ) ਬਿਲ 103ਵਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਸੀ। 104ਵਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਨਵਰੀ 2020 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਅੱਗੇ ਵਧਣ: ਪੀਐੱਮ

ਸਾਲ 2015 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ' ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਤਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਚੇਣਵੇਂ ਅੰਸ਼...

- **ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ:** ਭਾਰਤ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋਵੇ, ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਹੋਵੇ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਵੇ, ਹਰੇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸੋਚਣ, ਸਮਝਣ, ਚਰਚਾ ਕਰਨ। ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਥਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- **ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼:** ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨਾ, ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ – ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣੀ ਹੈ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਹਨ, ਸੰਸਦ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣੀ ਹੈ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਗ੍ਰਾਨਵਿਲ ਆਸਟਿਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।'
- **ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝੋ:** ਕਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਣ ਕਰ ਕੇ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਚਾਰੀ ਅਸੀਂ ਸੋਚੀਏ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲਈਏ। ਕੀ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਆਏ ਹੋਣਗੇ, ਕੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਲੇਕਿਨ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਿਆ ਜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- **ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇ:** ਡਾ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਜੀ ਨੇ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਅੱਜ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।' ਇਹ 2015, 01 ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ 14 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਜੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਹੈ।
- **ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੋ:** ਚਲਾਕ ਲੋਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਲ 2010 ਵਿੱਚ 60 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ੋਭਾ ਯਾਤਰਾ ਕੱਢੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਹਾਥੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੈਦਲ ਚਲੇ ਸਨ।

ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਰਾਜਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੇ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਭ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਅੰਗ ਹੋਣ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜੋ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

- **ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ:** ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਤੇ ਸਭ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਭਾਵੇਂ ਗ਼ਰੀਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਲਿਤ, ਪਿਛੜਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਚਿਤ, ਆਦਿਵਾਸੀ, ਮਹਿਲਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੰਨ੍ਹ-ਬਿੰਨ੍ਹ ਪਾਲਣਾ ਕਰੀਏ। ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਅੱਗੇ ਵਧਣ।
- **ਕਰਤੱਵ ਭਾਵ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ:** ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਅਸੀਂ ਨਾ ਭੁੱਲੀਏ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ... We the People of India... ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਹਾਂ – ਉਹ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹਾਂ, ਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਂ, ਇਹੋ ਕਰਤੱਵ ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ●

ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਿਮ, ਈਸਾਈ, ਯਹੂਦੀ, ਪਾਰਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਘਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ, ਇਸ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ।
-ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ ਤਿਰੰਗਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ ਤਿਰੰਗਾ

ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਆਉ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ - ਤਿਰੰਗਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਜੋ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਉਰਜਾ ਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੰਚਾਰ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ - ਤਿਰੰਗਾ। ਤਿੰਨ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਝੰਡਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਗੌਰਵ, ਮਾਣ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਇਹ 130 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ, ਇੱਛਾਵਾਂ, ਬਹਾਦਰੀ-ਸ਼ੌਰਯਾ, ਮਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਤੇ ਸੰਪੰਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਤਿਰੰਗੇ ਲਈ ਕਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਝੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਖੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਆਖੀਏ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਝੰਡਾ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਝੰਡੇ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਸਿਤਾਰੇ ਤੇ ਖੱਟੀਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਹੈ। ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿਤਾਰੇ ਤੇ ਅਰਥ-ਚੰਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਰਬੋਤਮ ਵੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਛੇਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੁਭਾਵਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 22 ਜੁਲਾਈ, 1947 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਅਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤੀ ਗਣਤੰਤਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਝੰਡੇ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਚੱਕਰ ਬਾਰੇ ਤਦ ਡਾ. ਐੱਸ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:

ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ: ਭਗਵਾ ਜਾਂ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਤਿਆਗ ਜਾਂ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਸੁਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਕਤ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਫੇਦ ਰੰਗ: ਝੰਡੇ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਸਾਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੇ ਪਖ ਉੱਤੇ ਚਲਣ ਤੇ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹਰਾ ਰੰਗ: ਹਰਾ ਰੰਗ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਵਨਸਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਅਸ਼ੋਕ ਚੱਕਰ: ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ੋਕ ਚੱਕਰ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਝੰਡੇ ਤਲੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੱਕਰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜੜ੍ਹਤਾ ਪ੍ਰਾਣਹੀਣਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਚਲਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਵਧਣਾ ਹੈ।

ਤਿਰੰਗੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਤਿਰੰਗਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਝੰਡਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

1906 'ਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਝੰਡਾ

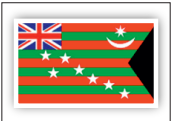
ਪਹਿਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ 7 ਅਗਸਤ, 1906 ਨੂੰ ਪਾਰਸੀ ਬਾਗ਼ਾਨ ਚੌਕ (ਗ੍ਰੀਨ ਪਾਰਕ) ਕਲਕੱਤਾ (ਹੁਣ ਕੋਲਕਾਤਾ) ਵਿਖੇ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

1907 'ਚ ਭੀਕਾਜੀਕਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਝੰਡਾ

ਮੈਡਮ ਕਾਮਾ ਨੇ 1907 'ਚ ਪੈਰਿਸ ਤੇ ਬਰਲਿਨ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਪੱਟੀ ਉੱਤੇ ਕਮਲ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਦ ਕਿ 7 ਸਿਤਾਰੇ ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

1907 'ਚ ਭੀਕਾਜੀਕਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਝੰਡਾ

ਮੈਡਮ ਕਾਮਾ ਨੇ 1907 'ਚ ਪੈਰਿਸ ਤੇ ਬਰਲਿਨ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਪੱਟੀ ਉੱਤੇ ਕਮਲ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਦ ਕਿ 7 ਸਿਤਾਰੇ ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

1921 ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਝੰਡਾ

ਪਿੰਗਲੀ ਵੈਕੱਈਆ ਦਾ ਤਿਆਰ ਝੰਡਾ ਸਾਲ 1921 'ਚ ਵਿਜੈਵਾੜਾ 'ਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਛਲੀਪੱਟਨਮ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਗਲੀ ਵੈਕੱਈਆ ਨੰਦ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਪਿੰਗਲੀ ਵੈਕੱਈਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਝੰਡੇ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲਾਲਾ ਹੰਸਰਾਜ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉੱਤੇ ਇਸ ਝੰਡੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਕ ਸਫ਼ੇਦ ਪੱਟੀ ਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਚਰਖਾ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

1917 ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਝੰਡਾ

ਸਾਲ 1917 'ਚ ਡਾ. ਐਨੀ ਬੇਸੈਂਟ ਅਤੇ ਲੋਕਮਾਨਯ ਤਿਲਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ 5 ਲਾਲ ਤੇ 4 ਹਰੀਆਂ ਸਮਾਨੰਤਰ ਪੱਟੀਆਂ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਤਿਰੰਗਾ ਝੰਡਾ

22 ਜੁਲਾਈ, 1947 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਤਿਰੰਗੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਰਖੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 24 ਤੀਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਸ਼ੋਕ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਖਾਦੀ ਦਾ ਝੰਡਾ: ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਿਯਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਖਾਦੀ ਦੇ ਇਸ ਝੰਡੇ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਤੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ 2002 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਝੰਡਾ ਜਾਬਤ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਤੋਂ 'ਭਾਰਤੀ ਝੰਡਾ ਜਾਬਤਾ - 2002' ਬਣਿਆ। ਇਸ ਜਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸਰੀ, ਸਫ਼ੇਦ ਤੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੇਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਪਾਵਨਝੰਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਅਸ਼ੋਕ ਚੱਕਰ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਜਵਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸਾਨ, ਖਿਡਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਾਰੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਿਰੰਗਾ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਗਣਤੰਤਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਹੈ।

ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੁਲਾੜ ਦੀ ਉਡਾਣ, ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਗ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਝੁਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੱਖਾ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਿਰੰਗੇ ਨਾਲ ਲਪੇਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ●

75 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਠੀਕ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕਮੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 1 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 75 ਲੱਖ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ। ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ ਵੰਨ।

ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੀਲ ਦੇ ਪੱਥਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 75 ਲੱਖ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਰ 91 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਐੱਮ. ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਹਨ ਜੋ 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ 71 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਘਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਅਤੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰ ਕੀ ਸੀ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਮੇਰਾ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਡਾਇਬਟੀਜ਼ ਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੈਂ ਜੇਕਰ ਕੋਵਿਡ-19 ਸੰਕ੍ਰਮਣ ਤੋਂ ਉੱਭਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੀ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ, ਨਿਯਮਿਤ ਸੈਰ-ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਭੋਜਨ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੈਂ ਉਹੀ ਦੇਸੀ ਭੋਜਨ ਖਾਯਾ।” ਸਿਰਫ਼ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਪਾਏ ਗਏ 13 ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਹੁਣ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ 136 ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕ੍ਰਮਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਭੋਜਨ ਜ਼ਰੂਰੀ : ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਕਸਰਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਰ ਕਰਨਾ, ਦੌੜਨਾ ਜਾਂ ਯੋਗ ਆਦਿ। ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਯੁਕਤ ਭੋਜਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੰਕ ਫੂਡ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤਿਆਗ ਹੀ ਦਿਓ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢਿਲਾਈ ਨਾ ਦਿਓ, ਮਾਸਕ ਪਹਿਨੋ, ਹੱਥ ਧੋਂਦੇ ਰਹੋ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਸਵੱਛਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ।

ਜਦ ਤੱਕ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ, ਤਦ ਤੱਕ ਢਿਲਾਈ ਨਹੀਂ

91.68 %

ਰਿਕਵਰੀ ਦਰ

1.49%

ਮੌਤ ਦਰ

ਦੇ ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਟੈਸਟ
11,07,43,103

ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ-ਸਰਕਾਰੀ 1132 | ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ - 905
ਹੁਣ ਤੱਕ ਠੀਕ ਹੋਏ ਮਰੀਜ਼ - **75,44,798**

ਐਕਟਿਵ ਮਾਮਲੇ
5,61,908

ਕੁੱਲ ਮਰੀਜ਼
8106706

ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਸੰਕ੍ਰਮਣ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ 71.61% ਸੰਕ੍ਰਮਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਘੱਟ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ 70.57% ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। (ਅੰਕੜੇ 1 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ; ਸਰੋਤ: ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ)

ਆਯੁਸ਼ ਗਿੱਡ ਨੇ ਸੰਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਲੋਕੇਟਰ ਐਪ ਨਾਲ ਰਾਹ ਕੀਤਾ ਅਸਾਨ

ਆਯੁਸ਼ ਗਿੱਡ ਦੇ ਸੰਜੀਵਨੀ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਅਤੇ ਯੋਗ ਲੋਕੇਟਰ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸੰਖਿਆ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਯੁਸ਼ ਗਿੱਡ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਅਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ 3 ਸਾਲ ਵਿੱਚ 8 ਲੱਖ ਆਯੁਸ਼ ਚਿਕਿਤਸਕਾਂ ਅਤੇ 50 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਸੰਜੀਵਨੀ ਐਪ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਆਯੁਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੋਗ ਲੋਕੇਟਰ ਐਪ ਨਾਲ ਯੋਗ ਟ੍ਰੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

.... ਤਾਕਿ ਸਵੱਛ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੀਏ ਅਸੀਂ

ਗਰਮੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਦੀ ਚੰਗਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਖ਼ੈਫ਼। ਫਿਰ ਇਸ ਸਾਲ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਹ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਮਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮਿਸ਼ਨ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਜੁਟੀ। ਹੁਣ ਹਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਦੇ ਲਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 5 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਵਿਵਸਥਾ

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਰਾਪ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਰਦਾਨ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਜੰਮਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੀਬ 38 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਅੱਜ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 20 ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 14 ਸ਼ਹਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ-ਐੱਨਸੀਆਰ ਸਹਿਤ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਇਆ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਨਮਾਮਿ ਗੰਗੇ ਜਿਹੇ ਅਭਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੱਛ ਵਾਯੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਬੀਐੱਸ-6 ਈਧਣ ਅਤੇ ਈ-ਵਾਹਨ ਪਾਲਿਸੀ ਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ-ਐੱਨਸੀਆਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਚਾਦਰ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਪੀ. ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵਡੇਕਰ ਬੈਠਕ ਕਰਕੇ ਰੋਡਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ 2018

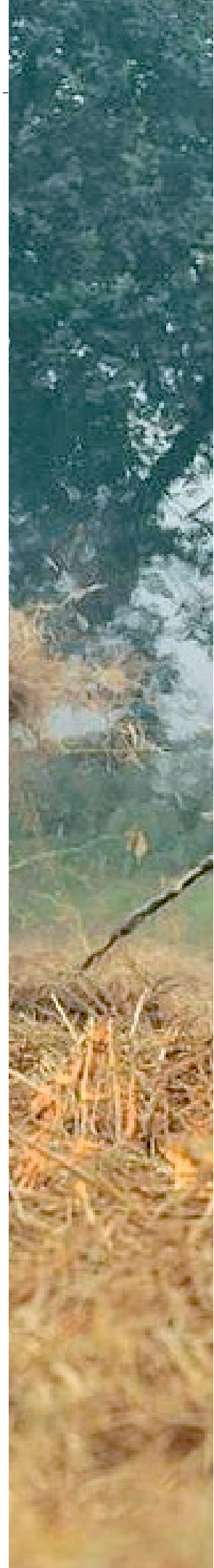
ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਹਵਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ 106 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2020 ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ 218 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖ਼ਰਾਬ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਹਵਾ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਘਟ ਕੇ 56 ਰਹਿ ਗਈ, ਜਦਕਿ 2016 ਵਿੱਚ 1 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਇਹ 156 ਸੀ।

-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵਡੇਕਰ

ਵਾਤਾਵਰਣ, ਵਣ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰੀ
(18 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੇਸਬੁੱਕ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ)

ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੱਲਰ ਮਾਜਰਾ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਹ ਕੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੰਦ-ਬੁੰਦ ਨਾਲ ਸਾਗਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ - ਛੋਟੇ

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਰੀਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੱਛ ਵਾਯੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

- ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਯੁੱਧ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਭਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 10 ਜਨਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੱਛ ਵਾਯੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐੱਨਸੀਏਪੀ) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।
- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੱਛ ਵਾਯੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕਰਕੇ ਸਾਲ 2024 ਤੱਕ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਣ ਪੀਐੱਮ 2.5 ਅਤੇ ਪੀਐੱਮ 10 ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ 20 ਤੋਂ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।
- ਐੱਨਸੀਏਪੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਬੀਜਿੰਗ ਅਤੇ ਸਿਓਲ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਐੱਮ 2.5 ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ 35 ਤੋਂ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਮੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ।
- ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ 102 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵਡੇਕਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ 122 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਲਈ 1700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਐਲੋਕੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਨੂੰ 80% ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 50% ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਥੇਨੋਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ 6 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕਰੀਬ 200 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਇਥੇਨੋਲ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਧੂੰਏਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- 65 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਬੀਐੱਸ-4 ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੀਐੱਸ-6 ਮਿਆਰ ਦੇ ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਬੀਐੱਸ-6 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ 25 ਤੋਂ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਦੀ ਕਮੀ ਆਵੇਗੀ।

ਸਮੀਰ ਐਪ: ਤਾਕਿ ਸਤਰਕ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਨਜ਼ਰ

ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸੋਚ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ

ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2017 ਵਿੱਚ 'ਸਮੀਰ ਐਪ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਐਪ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਜਾਂ ਕਾਲੋਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਟੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਪ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਦੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਦਿਖੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਐਪ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਐਪ ਦੇ ਹੋਮ ਪੇਜ 'ਤੇ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਔਨ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨਿਊ ਵਿੱਚ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਏਅਰ ਕੁਆਲਿਟੀ ਇੰਡੈਕਸ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਫਾਰਮ ਆਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੂੜਾ ਜਲਾਉਣਾ, ਰੋਡ ਡਸਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੈਟੇਗਰੀ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋ ਵੀ ਅੱਪਲੋਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਲੋਕੇਸ਼ਨ, ਨਾਮ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਮੇਲ ਆਈਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਫ਼ਰ - ਏਅਰ

ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਵਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ, ਪੂਣੇ, ਮੁੰਬਈ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਏਅਰ ਕੁਆਲਿਟੀ ਇੰਡੈਕਸ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹਵਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਹੇਗੀ, ਇਸ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਹਤ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਰਸਤਾ: ਸਿਰਫ਼ 20 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਕੜ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਖਾਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇਗੀ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੂਸਾ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਨ (ਏਆਈਆਰਆਈ) ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਡੀ-ਕੰਪੋਜ਼ਰ ਕੈਪਸੂਲ ਨੂੰ ਗੁੜ ਅਤੇ ਬੋਸਣ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਘੋਲ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੀ ਪਰਾਲੀ 'ਤੇ ਛਿੜਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ 15-20 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਰਾਲੀ ਸੜ ਕੇ ਖਾਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੈਪਸੂਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 5 ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਏਕੜ ਵਿੱਚ 4 ਕੈਪਸੂਲ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਪੱਚੀ ਲੀਟਰ ਘੋਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵਡੇਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦਿੱਲੀ-ਯੂਪੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇਗਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 5 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ

ਦਿੱਲੀ-ਐੱਨਸੀਆਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ 20 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਠਿਤ ਵਾਲਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਤਕਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 5 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਏਅਰ ਕੁਆਲਿਟੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਇਨ ਐੱਨਸੀਆਰ ਐਂਡ ਅਡਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਏਰੀਆਜ਼ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 2020 ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

- ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਿਰਫ਼ 4 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ 96 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਲਈ 1400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੋਲਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਬਦਰਪੁਰ, ਸੋਨੀਪਤ ਬਿਜਲੀ ਪਲਾਂਟ ਵੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਈਸਟਰਨ ਅਤੇ ਵੈਸਟਰਨ ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਵੇਅ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਹਨ ਸਿੱਧੇ ਜਾਣ ਲਗੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ-ਐੱਨਸੀਆਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 2600 ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਪਾਈਪਡ ਨੈਚੂਰਲ ਗੈਸ (ਪੀਐੱਨਜੀ) ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਹਵਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਆਵਾਸ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਘਰ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਅਤੇ ਛੱਤ ਨਹੀਂ।” ਇਸੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੂਨ 2015 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਲ 2022 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਲੈ ਕੇ ਚਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਫਾਇਤੀ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕੰਮ।

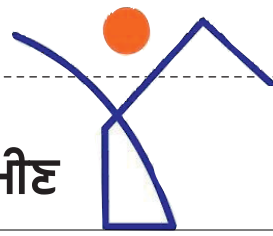

ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਘਰ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ – “ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਹਰ 10-15 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜੁੜਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਦਲਦੇ ਗਏ। ਥੋਪੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਚਲਦੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।”

ਇਸ ਲਈ 25 ਜੂਨ 2015 ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਸਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ –

“ ਘਰ ਯਾਨੀ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਾਇਕ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਿਰਫ਼ ਅਰਾਮ ਦੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਬਲਕਿ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਛੱਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

- ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਪੀਐੱਮ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ - ਗ੍ਰਾਮੀਣ

ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ 2,26,98,288	ਰਜਿਸਟਰ 1,84,75,380	ਸਵੀਕ੍ਰਿਤ 1,71,00,848	ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ 1,18,21,595	ਫੰਡ ਟਰਾਂਸਫਰ 1,65,861 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
---	-------------------------------------	---------------------------------------	--	---

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ 2022 ਤੱਕ 'ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਆਵਾਸ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। 20 ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਪੀਐੱਮਏਵਾਈ-ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਰਾਣੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ 20 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਦਾ ਆਕਾਰ 25 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਨਿਰਮਾਣ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਰੇਗਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 90/95 ਮਾਨਵ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਲਾਭ, ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਬਾਹਰ

ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਲਾਭ

- ਪੀਐੱਮਏਵਾਈ-ਜੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਜਨਗਣਨਾ 2011 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬੇਘਰ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਕੱਚੀ ਦੀਵਾਰ ਜਾਂ ਕੱਚੀ ਛੱਤ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।
- ਮਕਾਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਲਈ ਮੈਦਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 1.20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 1.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਕਾਨ ਦੀ ਫ਼ੋਟੋ ਦੀ ਜੀਓ ਟੈਗਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਆਵੇਗੀ। ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲਾਂ

- ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਕਾਨ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਲਾਭਾਰਥੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇਣ ਤੱਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਗ਼ਰੀਬ ਤੱਕ ਖ਼ੁਦ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ।
- ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਮਾਣ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ-ਉਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗ੍ਰਹਿਸੁਆਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

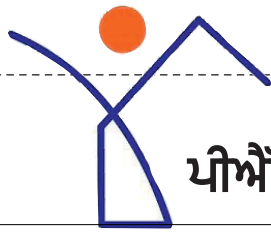
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਲਾਭ

- ਪੀਐੱਮਏਵਾਈ ਪੱਕੀ ਛੱਤ ਜਾਂ ਪੱਕੀ ਕੰਧ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ।
- ਮੇਟਰ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਾਹਨ, ਮਸ਼ੀਨੀ ਤਿੰਨ ਪਹੀਆ ਜਾਂ 4 ਪਹੀਆ ਖੇਤੀ ਉਪਕਰਣ, 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕ।
- ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਾਸ ਰਜਿਸਟਰ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉੱਦਮ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ।
- ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਰੈਫ਼ਿਜ਼ਰੇਟਰ ਜਾਂ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਫ਼ੋਨ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ 2.5 ਏਕੜ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਕਰਣ ਹੋਵੇ।

ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਸਾਲ 2022 ਤੱਕ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 2.95 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 1.12 ਕਰੋੜ ਘਰ ਦਾ ਟੀਚਾ ਲੈ ਕੇ ਵਧੀ ਸਰਕਾਰ 6 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 2.25 ਕਰੋੜ ਮਕਾਨ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਐੱਮਏਵਾਈ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿੱਚ 1.12 ਕਰੋੜ ਘਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 1.07 ਕਰੋੜ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 67 ਲੱਖ ਘਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ 35 ਲੱਖ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਰਹਿਣ ਲਗ ਗਏ ਹਨ। ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 10.28 ਲੱਖ ਘਰਾਂ ਦੇ ..

“ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਚਾ ਘਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ।
- ਸੰਤੋਸ਼, ਸਿੰਗਰੋਲੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਪੀਐੱਮ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ - ਸ਼ਹਿਰੀ

ਇਹ ਯੋਜਨਾ 25 ਜੂਨ, 2015 ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

1 ਇਨ ਸੀਟੂ ਰੀ-ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਆਈਐੱਸਐੱਸਆਰ): ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਘਰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਕਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਿਵੈਲਪਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਲੱਮ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਰਨਾ।

2 ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕ ਸਬਸਿਡੀ ਨਾਲ ਅਫੇਰਡੇਬਲ ਹਾਊਸਿੰਗ।

3 ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸਿੰਗ।

4 ਘਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਵਧਾਉਣਾ।

ਐੱਵੇਂ ਕਰੋ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਸਬਸਿਡੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਅਪਲਾਈ

ਤੁਸੀਂ ਕਾਮਨ ਸਰਵਿਸ ਸੈਂਟਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਦੇ ਨਾਲ 25 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਚੁਕਾ ਕੇ ਜਾਂ ਖੁਦ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ <https://pmaymis.gov.in> 'ਤੇ ਲੋਗਇਨ ਕਰਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਧਾਰ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਨਾਮ ਭਰ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲ ਜਾਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਪੇਜ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀਐੱਮ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ - ਸ਼ਹਿਰੀ

● ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਕਰੀਬ 1.08 ਕਰੋੜ
● ਕਿੰਨੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਚਾਲੂ	ਕਰੀਬ 67 ਲੱਖ
● ਕਿੰਨੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਪੂਰਾ	ਕਰੀਬ 35 ਲੱਖ
● ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇਗੀ	1.72 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
● ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਰਕਮ	76,753 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
● ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕੁੱਲ ਨਿਵੇਸ਼	6.49 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਕੌਣ ਹੈ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਯੋਗ

ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ (ਈਡਬਲਿਊਐੱਸ): ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 3 ਲੱਖ ਤੱਕ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਸਾਈਜ਼ 30 ਵਰਗ ਮੀਟਰ।

ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਰਗ (ਐੱਲਆਈਜੀ): ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 3 ਤੋਂ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਮੱਧ ਆਮਦਨ ਵਰਗ (ਐੱਮਆਈਜੀ): ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। 2.35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੱਧ ਆਮਦਨ ਵਰਗ (ਐੱਮਆਈਜੀ) 2: ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 18 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਹ 2.35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ: 30 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦਾ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ, ਸੀਵਰ ਅਤੇ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਰਗ (ਐੱਲਆਈਜੀ) ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ (ਈਡਬਲਿਊਐੱਸ) ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 2.30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਆਜ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਲਈ 1.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ।

ਅਫੇਰਡੇਬਲ ਰੈਂਟਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ (ਏਆਰਐੱਚਐੱਸ) ਕੀ ਹੈ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਇਤੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 30 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਬੈਂਡਰੂਮ ਸੈੱਟ, 10 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੇ ਡੋਰਮੇਟਰੀ ਅਤੇ ਐੱਲਆਈਜੀ 60 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੇ ਦੋ ਬੈਂਡਰੂਮ ਦਾ ਸੈੱਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਲੀ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਪੀਪੀਪੀ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਿਵੈਲਪਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਮਾਰਚ, 2022 ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਾਇਆ ਲੋਕਲ ਮਾਰਕਿਟ ਸਰਵੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਬਾਡੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖੁਦ ਤੈਅ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਫ਼ਾਇਦਾ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਗ਼ਰੀਬ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਫੇਰੀਵਾਲਾ, ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲਾ, ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਈਡਬਲਿਊਐੱਸ ਅਤੇ ਐੱਲਆਈਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਘਰ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਘਰ ਦੇ ਲਾਭਾਰਥੀ ਚੁਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ 2011 ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਜਨਗਣਨਾ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਲਈ www.pmayg.nic.in 'ਤੇ ਲੋਗਇਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ www.pmaymis.gov.in 'ਤੇ ਲੋਗਇਨ ਕਰਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੇਦੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ 'ਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਭਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਇਕੱਠੇ 1.75

ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ-ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਘਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ਼ਰੀਬ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ, ਪਿਛੜੇ ਵਰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੱਧ ਵਰਗ ਤੱਕ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਪੀਐੱਮ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੀਐੱਮਏਵਾਈ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੀਐੱਮਏਵਾਈ-ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰਹੋ, ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਇਕੱਠੇ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ●

ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ

ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਾਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਥੰਮ੍ਹ - 'ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕ, ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਇਨੋਵੇਟਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਉੱਦਮੀ ਬਣਨ ਦੀ ਉਡਾਣ' ਭਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੇ 'ਜੂਨੀਅਰ ਸਾਇੰਟਿਸਟ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ 2024-25 ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ' ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ।

ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਦੇ ਖੰਭ

ਕਹਾਣੀ-1

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਦਿੱਤਿਆ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਲੈਬ ਕੋਚ ਦੀ ਸਕੂਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਸਕੂਟੀ ਸਵਾਰ ਨੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੋਚ 15 ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ। ਆਦਿੱਤਿਆ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਸਕੂਟੀ ਸਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਪਾਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਆਦਿੱਤਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਜੋੜਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਠਾਨ ਲਈ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਆਦਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਮਲ, ਲੇਖ ਪਟੇਲ, ਨਿਮਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਹਨ ਦੀ ਚਾਬੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਯਾਨੀ ਗੱਡੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਸਟਾਰਟ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਇਜ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਕੂਟੀ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਚਾਬੀ ਵੀ ਈਜਾਦ ਕਰ ਲਈ।

ਕਹਾਣੀ-2

ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਇਲਾਜ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਣੀਕਰਨ ਦੇ ਬੈਸਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰੋਨਿਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਪਾਠੀ ਵਿਮਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਮਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਿਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਈਸੀਜੀ ਦੀ ਵੇਰੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਦੂਈ ਘੜੀਨੁਮਾ ਕਲਾਈ ਬੈਂਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਈਫ ਸੇਵਰ ਦਵਾਈ ਵੀ ਨਿਕਲੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਲਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2016 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸੁਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਜੇ ਇੱਕ-ਦੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਮੇਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ ਆਦਿੱਤਿਆ, ਰੋਨਿਤ ਅਤੇ ਵਿਮਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਜੇ ਅੱਜ ਪਹਿਚਾਣ ਮਿਲ ਸਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ “ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ”

ਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹੀ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨੋਵੇਟਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਲੋਬਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਇੰਡੈਕਸ ਦੇ ਟੈਪ 50 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਸਟਾਰਟ-ਅੱਪ ਇੰਡੀਆ, ਡਿਜੀਟਲ ਇੰਡੀਆ ਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ “ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ” ਵੀ ਸੀ।

ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੰਜਣ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ, ਕੀ ਹੈ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਸੇਤੂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਤਾਕਿ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਾਰ ਥੰਮ੍ਹ ਇਕੱਠੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਨਿਉ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੋਵੇ ਸਕਾਰਾ।

AIM ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ

ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬ (ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ)

ਟੀਚਾ

10 ਹਜ਼ਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ

ਸਥਾਪਿਤ

5400, ਬਾਕੀ ਮਾਰਚ 2021 ਤੱਕ

20

ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕੂਲ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- 116 ਖਾਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ 94 ਫ਼ੀਸਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ।
- 115 ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ, ਜੇਐੱਨਵੀ, ਕੇਵੀ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।
- 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਹੁਣ ਪਹੁੰਚ।
- ਸਮੁਦਾਇ ਦੇ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਜੁੜੇ।
- ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਅਤੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਟਰ ਜੁੜੇ।
- ਰੂਸ ਨਾਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ।
- ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ।
- 3 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ 300 ਇਨੋਵੇਸ਼ਨਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ।
- ਪੇਟੈਂਟ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ।
- ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਟਿੰਕਰਸ ਫਾਰ ਹੋਮ ਮੌਡਿਊਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 1.5 ਲੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਟਲ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ (ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਲਈ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਬਣਾਉਣਾ)

101
ਸੈਂਟਰ ਸਥਾਪਿਤ

ਅਸਾਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬਨਸਲੀ ਵਿੱਦਿਆਪੀਠ, ਬੀਐੱਚਯੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ 101 ਸੈਂਟਰ ਸਥਾਪਿਤ

- ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਦੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੇਖਭਾਲ।
- ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਦੀ ਫੰਡਿੰਗ।
- 68 ਸੈਂਟਰ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟਿਵ।
- ਆਲਮੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ।
- 2 ਸਾਲ ਵਿੱਚ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ।
- ਬੀਤੇ -ਚਾਲੂ ਵਿੱਚ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚ 69 ਹਜ਼ਾਰ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਰਜਿਸਟਰ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਵੀ ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਟਲ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ

(ਗੁਆਂਢੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ)

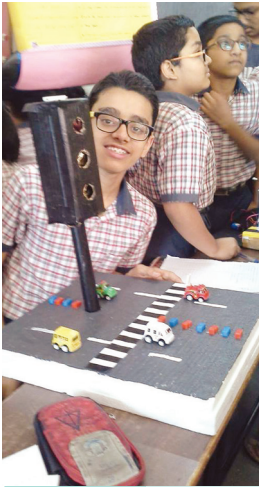
- ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਯੋਗ, ਗੁਆਂਢੇ-ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ, ਟੀਅਰ-2, ਟੀਅਰ-3 ਸ਼ਹਿਰ, ਖਾਹਿਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਫੋਕਸ।
- ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕਾਲਜ, ਆਈਟੀਆਈ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਹਿੱਸਾ।
- ਇਸ ਵਿੱਚ 2.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ।
- ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ-ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੌਕਾ।
- ਸਮੁਦਾਇ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ।
- ਉਪਯੋਗੀ, ਦਕਸ਼ ਅਤੇ ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਖੋਜ ਦੇ ਅਵਸਰ।

ਬਣ ਰਿਹਾ ਇੰਡੀਆ

ਅਨਿਕ ਅਤੇ ਅਰਾਇਜ਼

(ਅਟਲ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਚੈਲੰਜ ਐਂਡ ਅਪਲਾਈਡ ਰਿਸਰਚ ਇਨ ਸਮਾਲ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼)
(ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ)

- ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਲਈ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ। ਹਾਲੇ 26 ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ 6-7 ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ, 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ।
- ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ, ਅਰਾਇਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਈਡੀਆ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨਾਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣਾ।
- ਐੱਮਐੱਸਐੱਮਈ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੀ ਖੋਜਣਾ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

50
ਲੱਖ ਰੁਪਏ

ਦੀ ਖੋਜ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਡਿਲਿਵਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂਟਰ ਫਾਰ ਚੈਂਜ

(ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਪਰੀਖਣ)

- ਸਹੀ ਮਾਨਵ ਸੰਸਾਧਨ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ।
- ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲਸ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ-ਆਈਬੀਐੱਮ, ਇੰਟੈੱਲ, ਨੈਸਕੋਮ, ਕੋਪੀਆਈਟੀ,
- ਲਰਨਿੰਗ ਲਿੰਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਲੋਕ ਮੈਂਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜ ਰਹੇ
- ਕੈਟੇਗਰੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੈਂਟਰ ਬ੍ਰਾਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸਹਿਯੋਗ, 5000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਟਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਅਨੇਖੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਉਂ ਪਈ ਜ਼ਰੂਰਤ....

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ 2013 ਵਿੱਚ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੇ. ਵਿਜੈਰਾਘਵਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਚਾਰ ਥੰਮ੍ਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ -ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਸਥਾਨ, ਦੂਸਰਾ - ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਨੈਕਰੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤੀਸਰਾ-ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਵਸਤਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥਾ-ਸਰਕਾਰ। ਇਹ ਉਹ ਚਾਰ ਥੰਮ੍ਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਲੇਕਿਨ ਸੰਗਠਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਜਾਂ ਜੁੜਾਅ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ।” ਇਸੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੇਤੂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ 28 ਨਵੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੀ ਹੈ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ...

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ‘ਜੈ ਜਵਾਨ, ਜੈ ਕਿਸਾਨ’। ਪੇਖਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪੇਏ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ‘ਵਿਗਿਆਨ’ ਜੋੜਿਆ। ਨਵਾਂ ਨਾਅਰਾ ਬਣਿਆ - ‘ਜੈ ਜਵਾਨ, ਜੈ ਕਿਸਾਨ, ਜੈ ਵਿਗਿਆਨ’। ਲੇਕਿਨ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਵਿੱਚ ‘ਅਨੁਸੰਧਾਨ’ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਕਿ - ‘ਜੈ ਜਵਾਨ, ਜੈ ਕਿਸਾਨ, ਜੈ ਵਿਗਿਆਨ, ਜੈ ਅਨੁਸੰਧਾਨ’। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਵੱਧੀਏ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1950 ਤੋਂ ਬਣੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਥਿੰਕ ਟੈਂਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ (NITI-National Institution for Transforming India) ਨੂੰ 2015 ਵਿੱਚ ਅਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਜ਼ਨ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਠਹਿਰਾਅ ਅਤੇ ਪਰਿਪਾਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਆਪਕ ਮੁਹਾਰਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਅਨੁਸੰਧਾਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਨੇ ਹੀ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ -

1. ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ
2. ਅਟਲ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਨਾਲ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਲਈ ਇਨਕਿਊਬੇਟਰ ਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਜਿਹਾ ਈਕੋ-ਸਿਸਟਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

“

ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੁਨੀਆ ਠਹਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਰਿਸ਼ਰਚ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੁਭਾਅ (ਸਾਇੰਟਿਫਿਕ ਟੈਂਪਰ) ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ਨਰੋਂਦਰ ਮੇਦੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

”

ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਜਿਹੀ ਲੈਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਚੌਥਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਇਕੱਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਜੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਟੈਲੈਂਟ ਹੱਬ (ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਕੇਂਦਰ) ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੀ ਹੈ ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬ ਅਤੇ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ

ਨਵੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਰਣਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬਸ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਭਾਂਪਣ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ।

ਦੂਸਰੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਜਾਂ ਵਿਪਰੀਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰੁਝ ਦੇਰ ਕੱਚ ਦੇ ਬਕਸੇ (ਇਨਕਿਊਬੇਟਰ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਟਲ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਫੰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਕੰਮ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲ ਮੇਲਿੰਡਾ ਗੇਟਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 101 ਇਨਕਿਊਬੇਟਰ ਚੁਣੇ ਸਨ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 68 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨਕਿਊਬੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਂਟਰਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਯਾਨੀ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 69 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਂਟਰਾਂ ਉੱਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਮੈਰਾਥਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ 30, ਦੂਸਰੇ ਸਾਲ 100 ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਸਾਲ 150 ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਬੱਚੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਇਨੋਵੇਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਟਲ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 10 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪਹਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ 6 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ‘ਡੈੱਲ’ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਫੰਡਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਡ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਆਈਬੀਐੱਮ ਨੇ ਸਾਰੇ 30 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਸਰੇ ਸਾਲ 50 ਬੱਚੇ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਆਈਬੀਐੱਮ ਨੇ 50 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 8 ਟੀਮਾਂ ਅੱਗੇ ਲਈ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੈਕਾਥੋਨ ਨਾਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ 2017 ਤੋਂ ਰੂਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ (ਗਿਫ਼ਟਡ) ਲਈ ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਖੇਤਰ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਬੱਚੇ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਐੱਮ-ਸੀਰੀਅਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੋਂਦਰ ਮੇਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਹੈਕਾਥੋਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬੱਚੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ

2030 ਤੱਕ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਅਤੇ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲ ਭਾਰਤ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੀਚਾ 2030 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਕੈਸ਼ਲ ਯੁਕਤ ਇਨੋਵੇਟਿਵ ਅਤੇ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲ ਭਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਮਾਰਚ 2021 ਤੱਕ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ 5400 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਨੋਖੀ ਲੈਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਲੈਬ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਅਟਲ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਡੇਅ

ਸਮੁਦਾਇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀ ਜਯੰਤੀ ਉੱਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਅਟਲ ਸਮੁਦਾਇਕ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ 3 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਕੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਨਬੋਕਸ ਟਿੰਕਰਿੰਗ

ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੈਬ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਟੀਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਐਫਲਾਈਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਐਨਲਾਈਨ ਅਡਵਾਂਸ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਬੋਕਸ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਟਿੰਕਰ ਫੈਸਟ

ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈੱਕ-ਫੈਸਟ (ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੇਲੇ) ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਫੈਸਟ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਬਿੰਦੂਵਾਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਟਲ ਮੈਰਾਥਨ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸਮੁਦਾਇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਰਾਥਨ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰੋਟੋਟਾਈਪ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦਾ ਵੀ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਾਲ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ 150 ਟੀਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 72 ਨੂੰ ਇਨਕਿਊਬੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, 25 ਨੂੰ ਆਈਬੀਐੱਮ, 25 ਨੂੰ ਐਡੋਬੀ ਅਤੇ 28 ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਡੌਲ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਤਹਿਤ ਰੂਸ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਚੁਅਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ 7 ਤੋਂ 21 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਾਲੇ ਸਮਿਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਬੱਚੇ ਕੋਵਿਡ, ਫਾਰਮਾ, ਖੁਰਾਕ, ਏਆਈ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਵੀ ਵਰਚੁਅਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਪ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਚੈਲੰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸਮਾਧਾਨ

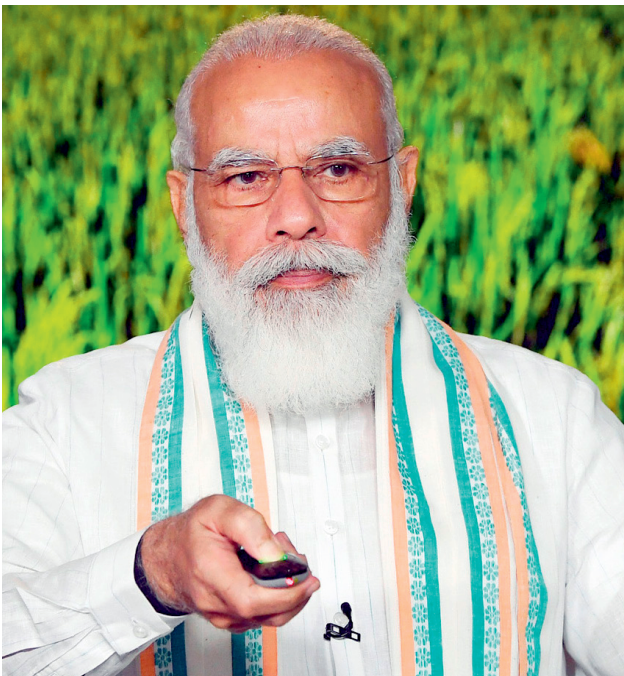
ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਦਮਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਅਨਿਕ' ਯਾਨੀ ਅਟਲ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਚੈਲੰਜ ਅਤੇ ਅਰਾਇਜ਼ ਯਾਨੀ ਅਪਲਾਈਡ ਰਿਸਰਚ ਇਨ ਸਮਾਲ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜਿਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨਿਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਤਕਾਲਿਕ ਸਮਾਧਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ

ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੇਲਵੇ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਗ੍ਰਹਿ, ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਪਹਿਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ 6-7 ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ 26 ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉੱਧਰ, ਅਰਾਇਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟੇ-ਦਰਮਿਆਨ ਉਦਯੋਗ (ਐੱਮਐੱਸਐੱਮਐੱਸੀ) ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਦੇ ਲਈ ਆਇਡੀਆ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ 5 ਮੰਤਰਾਲੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ-ਰੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਇਸਰੋ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਵਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਣ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲਈ ਦੋ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖੋਜ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਇਡੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦੇ ਨਾਲ ਅਟਲ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਗਿਆਨ – ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਪਹਿਲ ਵੀ। ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਟਾਰਟ ਅੱਪ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਡਿਲਿਵਰੀ ਦੇ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸਮਾਧਾਨ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ●

ਹੁਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੇਤਰ 'ਵਿਗਿਆਨ' ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੇਤੂ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੋਵੇ, ਸਿਹਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲਘੂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰ, ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਰਘਕਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ 2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬਾਇਓਫੋਰਟੀਫਾਇਡ ਵੈਰਾਇਟੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁਣ 70 ਉੱਨਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲੱਬਧ

ਇ ਨੇਵੇਸ਼ਨ ਹੁਣ ਹਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਹਿਲੂ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਣ ਦੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਹੁਣ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਸ਼ਵ ਖੁਰਾਕ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਖਾਕਾ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰ, ਹੁਣ ਸਮੁੱਚੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, 2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਬਾਇਓਫੋਰਟੀਫਾਇਡ ਜਿਰੀਆਂ ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਰਾਇਟੀ ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ 70 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਨਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 2014 ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਸ ਸੈਕਟਰ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਖੇਤਰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ

ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਇੱਕ ਆਲਮੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਰਬ ਲੋਕ ਮੂਲ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 45 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੌਤਾਂ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਸਹੀ ਮਾਅਨੇ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ 17 ਟਿਕਾਉ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਭਾਰਤ

ਭਾਰਤੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਥਾਲੀ ਹੁਣ ਪੇਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਲੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇਗੀ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ 75ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ 8 ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ 17 ਜੈਵਿਕ ਕਿਸਮਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਿਸਮਾਂ ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਥਾਲੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਲੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਭਰਪੂਰ ਚਾਵਲ ਦੀ ਕਿਸਮ ਗਾਰੋ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਡਾਂਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਫਸਲਾਂ ਆਇਰਨ, ਜਿੰਕ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਲਾਈਸਿਨ, ਟ੍ਰਿਪਟੋਫੈਨ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ ਅਤੇ ਸੀ, ਐਂਥੋਕਾਯਨਿਨ, ਫੋਲਿਕ ਐਸਿਡ ਅਤੇ ਲਿਨੋਲਿਕ ਐਸਿਡ ਜਿਹੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉੱਦਮਤਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ। ਇਹ ਫਸਲਾਂ ਪਸ਼ੂਪਨ ਦੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਫੀਡ ਦੇ ਇੱਕ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰੋਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨੇ 10 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀਚਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੇਸ਼ਕ ਅਭਿਆਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ, ਕੁਪੋਸ਼ਣ, ਅਨੀਮੀਆ ਅਤੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਬੀਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਜਦੋਂਕਿ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਗਰਭਧਾਰਨ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੁਵਿਧਾ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਸਵੱਛਤਾ ਦੀ ਕਮੀ, ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ 2014 ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ

ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ-ਸਮਾਜ-ਸੇਤੂ ਦੀ ਪਹਿਲ

ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜ ਥੰਮ੍ਹ ਹਨ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ, ਇਨਫ੍ਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਅਧਾਰਿਤ ਸਿਸਟਮ, ਜੀਵੰਤ ਜਨ ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਮੰਗ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ-ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਚਾਰ ਸੈਕਟਰ ਹਨ-

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸੈਕਟਰ

ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ

ਐੱਮਐੱਸਐੱਮਈ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੰਮ

- ਕੋਰੋਨਾ ਜਿਹੀ ਆਲਮੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਗੁਜਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੈਬੀਨਾਰ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਸਾਇੰਸ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਸੇਤੂ' ਇਸੇ ਸੇਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸਾਇੰਸ ਫਾਰ ਇਕੁਵੈਲਿਟੀ ਐਂਪਾਵਰਮੈਂਟ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਸੀਡ) ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਫਿੱਕੀ, ਅਗਨੀ ਅਤੇ ਡਬਲਿਊਡਬਲਿਊਏਐੱਫ-ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਸਾਇੰਸ-ਸੁਸਾਇਟੀ ਸੇਤੂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 2 ਵੈਬੀਨਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ 8 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਧਾਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਧਾਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਚੁਅਲ ਮੰਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕੇਤਕੀ ਬਾਪਟ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਦੇਵਪ੍ਰਿਯਾ ਦੱਤਾ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਮੁੱਚੀ ਸੋਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਆਯਾਮੀ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ 11 ਕਰੋੜ ਪਖਾਨੇ ਬਣਾਉਣਾ, ਟੀਕਾਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਭਿਆਨ ਮਿਸ਼ਨ ਇੰਦਰਧਨੁਸ਼, ਮਾਂ-ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪੋਸ਼ਣ ਅਭਿਆਨ, ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਾਈਪ ਨਾਲ ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਨ, 1 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਸੈਨੇਟਰੀ ਪੈਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਜਿਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇ ਅਹਿਮ ਬਿੰਦੂ

- ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਗਠਨ (ਐੱਫਏਓ) ਦੀ 75ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 75 ਰੁਪਏ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਐੱਫਏਓ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਮਿਟਾਉਣ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਕਾ ਭਾਰਤ ਦੀ 130 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਨਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ।”
- ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਰਵਜਨ ਹਿਤਾਯ-ਸਰਵਜਨ ਸੁਖਾਯ ਦੀ ਹੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਜ਼ੀਰੋ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਹੌਲਿਸਟਿਕ ਵੈੱਲਨੈੱਸ ਦਾ ਮੰਤਰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
- ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ 7-8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ 80 ਕਰੋੜ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਨਾਜ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਨਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।
- ਐੱਫਏਓ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਯਤਨ ਹੋਏ ਸਨ, ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਖਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
- ਸਾਲ 2014 ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ 11 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ।
- ਮੈਂ ਐੱਫਏਓ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਲ 2023 ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਰਾ ਵਰ੍ਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਗਠਨ (ਐੱਫਏਓ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1945 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ, ਫੈਰੈਸਟ੍ਰੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਐੱਫਏਓ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾ. ਵਿਨੋ ਰੰਜਨ ਸੇਨ 1956-1967 ਦੌਰਾਨ ਐੱਫਏਓ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਨ। 2020 ਵਿੱਚ ਨੇਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ●

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਬੋਧਨ ਸੁਣਨ ਲਈ QR ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।

ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ ਵੱਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਦਮ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੰਗ ਦੀ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀਕਰਨ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਹਿੰਗ ਦਾ ਤੜਕਾ ਲਗੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੰਗ (ਅਸਾਫੇਟਿਡਾ) ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੁੱਲ ਹਿੰਗ ਦਾ ਲਗਭਗ 50 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਲਾਨਾ ਲਗਭਗ 1200 ਟਨ ਕੱਚੀ ਹਿੰਗ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਿੰਗੇ ਮਸਾਲੇ ਦੇ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਲਾਨਾ ਲਗਭਗ 10 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲ ਡਾਲਰ ਦਾ ਖਰਚ ਬਚੇਗਾ। ਸੀਐੱਸਆਈਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਆਫ਼ ਹਿਮਾਲਿਅਨ ਬਾਇਓਰਿਸੋਰਸ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ (ਆਈਐੱਚਵੀਟੀ), ਪਾਲਮਪੁਰ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਹੌਲ ਘਾਟੀ ਦੀ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਹਿੰਗ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਿੰਗ ਦੇ ਪੌਦੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਗ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹਿੰਗ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਲਾਹੌਲ ਘਾਟੀ ਦੇ ਕਵਾਰਿੰਗ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਪੌਦਾ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਠੰਢੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਲਵਾਯੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਪੌਦੇ ਪਠਦੇ ਹਨ। ਪੌਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਓਲਿਯਾ-ਗਮ ਰਾਲ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿੰਗ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਜਨਮ : 7 ਨਵੰਬਰ 1888
ਮੌਤ: 21 ਨਵੰਬਰ 1970

ਡਾ. ਸੀ ਵੀ ਰਮਨ

ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨੋਬਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ

ਸਾਲ 1930 ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਦਾਂਡੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਨ ਗਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦਾ ਉਦੈ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਚਮਕ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾ. ਸੀ.ਵੀ. ਰਮਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਬਣੇ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਫੈਲਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ 'ਰਮਨ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਨਾ ਮੰਨੋ...

ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੇ ਤਿਰੂਚਿਰਾਪੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਵੈਂਕਟਰਮਨ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਮਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ। ਲੇਕਿਨ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਖਰਾਬ ਸਿਹਤ ਦੇ ਚਲਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਮਨ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸਨ, ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਘੱਟ ਸਨ। ਲੇਕਿਨ ਰਮਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ। ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ਼ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਲੰਡਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ 'ਫਿਲਾਸਫਿਕਲ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ।

ਆਪਣੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ...

ਬੀਏ ਵਿੱਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰਮਨ ਨੇ ਗਣਿਤ ਨਾਲ ਐੱਮਏ ਕੀਤੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਪਦ 'ਤੇ ਬੈਠੇ। ਲੇਕਿਨ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਠਾਠੀ, ਘਰ 'ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾ ਲਈ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੰਡੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਕਲਟੀਵੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਜਿਗਿਆਸੂ ਬਣੇ

ਸਾਲ 1917 ਵਿੱਚ ਅਰਾਮ ਦੀ ਨੈਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਰਮਨ ਕੋਲਕਾਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣੇ। ਸਾਲ 1921 ਵਿੱਚ ਐਕਸਫੋਰਡ ਤੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡੈੱਕ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਮਨ ਨੇ ਭੂ-ਮੱਧ ਸਾਗਰ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਨੀਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਜਿਗਿਆਸਾ ਉੱਠੀ ਤਾਂ ਪਰਤ ਕੇ ਇਸੇ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਿਰਜੀਵ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਬਿਖਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੈ? ਇਸੇ ਨਾਲ 'ਰਮਨ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ।

ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਇਕਾਗਰਤਾ...

ਰਮਨ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਹੀ ਛੱਡਦੇ। ਭੌਤਿਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਦ ਯੰਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇੰਨਾ ਗਹਿਰਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 1927 ਵਿੱਚ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਵੀਹ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਭੌਤਿਕੀ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਦੇ 8ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਲੇਖ ਰਮਨ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਮਨ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਜਿੱਤ ਮੰਨਿਆ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਖਰਾਬ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਭਾਰਤੀ, ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਅਤੇ ਬੰਦ ਗਲੇ ਦੇ ਕੋਟ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। -ਡਾ. ਸੀ.ਵੀ. ਰਮਨ

ਖੁਦ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ...

28 ਫਰਵਰੀ 1928 ਨੂੰ ਡਾ. ਸੀ ਵੀ ਰਮਨ ਨੇ ਰਮਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਫਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੀ ਵੇਵਲੈਂਥ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਕਿਧਰੇ-ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਉਸ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਅਣੂਆਂ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਸਕੈਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੰਦਰਯਾਨ-1 ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਮਨ ਸਪੈਕਟ੍ਰੋਸਕੋਪੀ ਦਾ ਹੀ ਕਮਾਲ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਇਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਰਮਨ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਟਿਕਟ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1930 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕੀ ਦਾ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਨਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਡਾ. ਰਮਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੇ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ●

ਲੋਕ ਤੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਹੀ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੰਤਰ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਪੁਨਰਨਿਰਮਾਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪਲ-ਪਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਭਾਵ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੀ 145ਵੀਂ ਜਯੰਤੀ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ-ਨਵਾਂ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਅਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ 'ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕ ਜ਼ਰੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੀਲ ਦਾ ਪੱਥਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ 'ਗਵਰਨੈਂਸ ਇਨ ਇੰਡੀਆ @100' ਯਾਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੈਂਦੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਰਬਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਮਾਡਲ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕਰਮਯੋਗੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਆਯਾਮ ਹਨ-ਪਹਿਲਾ : ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ-ਆਰਥਿਕ ਵਿਵਿਧਤਾ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ, ਏਕ ਭਾਰਤ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਦੂਸਰਾ : ਊਰਜਾ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ : ਸਿੱਖਿਆ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ

ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦੇਣਾ।

ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੀ ਜਯੰਤੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਨੀ ਨੈਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸੰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੇ-ਟੂਕ ਕਿਹਾ, "ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ-ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਨ ਆਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ, ਜਨਤਾ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣ ਜਾਓਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੀਐੱਮ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣੇ :

- ਅੱਜ 'ਏਕ ਭਾਰਤ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ, 'ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਇੱਕ 'ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ।
- ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿਵੇਂ ਆਏ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵ ਸੰਸਾਧਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- ਅੱਜ ਅਸੀਂ 130 ਕਰੋੜ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਸ਼ਕਤ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੋਣ।
- ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅੱਜ ਦਾ ਭਾਰਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਦਾ ਹਿਤ ਸੋਚਾਂਗੇ, ਤਦ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉੱਨਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਅੱਜ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਰੇ ਪੰਥਾਂ ਨੂੰ, ਆਤੰਕਵਾਦ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਣ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਵਧ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਦਮ, ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਯਾਮ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਪੁਨਰਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਯੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਰਾਮ ਮੰਦਿਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਖੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੰਦਿਰ ਨੂੰ ਬਣਦੇ ਵੀ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜੋ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੁਆਰਥ ਲਈ, ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ।

ਸਟੈਚੂ ਆਫ਼ ਯੂਨਿਟੀ ਦੇ ਪਾਸ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

- ਬਾਲ ਪੇਸ਼ਣ ਪਾਰਕ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।
- ਏਕਤਾ ਮਾਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ, 35 ਹਜ਼ਾਰ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੇ ਇਸ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਿਧਤਾ 'ਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਸਤਸ਼ਿਲਪ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਉਤਪਾਦ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।
- ਆਰੋਗਯ ਵਣ ਅਤੇ ਆਰੋਗਯ ਕੁਟੀਰ। 17 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ 380 ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੇ 5 ਲੱਖ ਪੌਦੇ ਹਨ। ਕੁਟੀਰ ਵਿੱਚ ਪੰਚਕਰਮ ਅਧਾਰਿਤ ਸੈਥੀਗਿਰੀ ਵੈੱਲਨੈੱਸ ਸੈਂਟਰ ਨਾਮ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਇਲਾਜ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ।
- ਜੰਗਲ ਸਫ਼ਾਰੀ, ਯੂਨਿਟੀ ਗਲੇ ਗਾਰਡਨ (ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਈਟਿੰਗ ਤਾਕਿ ਸੈਲਾਨੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਘੁੰਮ ਸਕਣ) ਅਤੇ ਕੈਕਟਸ ਗਾਰਡਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 17 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ 450 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
- ਸੀ-ਪਲੇਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। ਕੇਵਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਟੈਚੂ ਆਫ਼ ਯੂਨਿਟੀ ਅਤੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਰਿਵਰ ਫ੍ਰੰਟ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸੀ-ਪਲੇਨ ਸੇਵਾ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਡਾਣ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਣੇਗੀ ਜੋ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।
- ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੈਚੂ ਆਫ਼ ਯੂਨਿਟੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਲਾਂਚ।

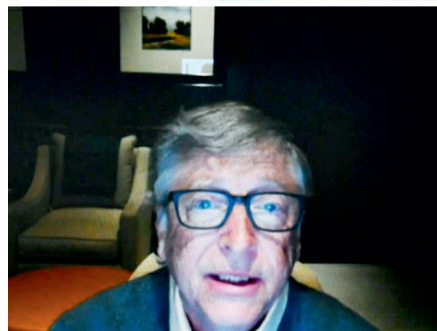
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਬੋਧਨ ਸੁਣਨ ਲਈ QR ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਸੁਣਨ ਲਈ QR ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।

ਪੀਐੱਮ-ਗ੍ਰੈਂਡ ਚੈਲੰਜ ਸਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ-2020

ਸਾਇੰਸ-ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਬੋਧਨ ਸੁਣਨ ਲਈ QR ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।

ਸਾਇੰਸ ਯਾਨੀ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਯਾਨੀ ਨਵੀਨਤਾ, ਬਦਲਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਨ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਲਮੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਟੀਕਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਈਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੀਕਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਡਿਜੀਟਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਟੀਕਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਲਾਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ 'ਗ੍ਰੈਂਡ ਚੈਲੰਜਿਜ਼ ਸਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ' ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਇਸ ਸਾਲ 19-21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 40 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 1600 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ, ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ ਤਾਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਗ੍ਰੈਂਡ ਚੈਲੰਜਿਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੈਵ-ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਬਿਲ ਐਂਡ ਮਿਲਿੰਡਾ ਗੇਟਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨਾਲ 2012 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੌਰ ਊਰਜਾ

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸਾਰਥੀ ਬਣਿਆ ਭਾਰਤ

ਊਰਜਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਆਲਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਸਭ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਮੰਥਨ ਵਿੱਚ ਲਗੇ, ਤਦ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੌਰ ਗਠਬੰਧਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ...

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਬਲਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਬਿਨਾ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਹੈ, ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਕੁਦਰਤ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ (ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਪਵੇਲੀਅਨ ਵਿੱਚ)

ਹਰੀ ਊਰਜਾ ਯਾਨੀ ਗ੍ਰੀਨ ਐਨਰਜੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਗ੍ਰੀਨ ਐਨਰਜੀ ਲਈ ਹੁਣ ਊਰਜਾ ਦੇ ਅਖੁੱਟ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਅਜਿਹੇ ਸਰੋਤ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ-ਸੂਰਜ, ਪਵਨ ਚੱਕੀ ਅਤੇ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਆਦਿ। ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰੀਨ ਐਨਰਜੀ ਜ਼ਰੀਏ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੌਰ ਗਠਬੰਧਨ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰਾਂਸਵਾ ਓਲਾਂਦ ਨੇ 30 ਨਵੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਤੀਬਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਜ਼ਰੀਏ ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। 14 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੌਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੌਰ ਗਠਬੰਧਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਟੀਚੇ...

1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੈਪਿਕਸ ਦੇ ਪਾਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੌਰ ਗਠਬੰਧਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਰਬਵਿਆਪੀਕਰਨ ਲਈ 3 ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਨੂੰ ਆਈਐੱਸਏ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਾ ਸਭਾ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਣ।
2. ਆਈਐੱਸਏ ਦੇ ਸਮਝੌਤਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੰਸ਼ੋਧਨ 15 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ।
3. ਸੌਰ ਗਠਬੰਧਨ ਦਾ ਟੀਚਾ 2030 ਤੱਕ 1000 ਗੀਗਾਵਾਟ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ 1 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਖਰਚ ਆਵੇਗਾ।
4. ਆਈਐੱਸਏ 22 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 2,70,000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਰ ਪੰਪਾਂ, 11 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 1 ਗੀਗਾਵਾਟ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਲਰ ਰੂਫਟੋਪ ਅਤੇ 9 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਗੀਗਾਵਾਟ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਲਰ ਮਿਨੀ-ਗ੍ਰਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਸ਼ਾਮਲ...

ਆਈਐੱਸਏ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਮਕਰ ਰੇਖਾ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ 100 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਚੰਗੀ ਧੁੱਪ ਖਿੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਰਜਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਟੌਤੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ। 30 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ 87 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਈਐੱਸਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। 67 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਰ ਗਠਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ...

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਰ ਗਠਬੰਧਨ ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਭਾਰਤ (ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ) ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੱਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 11 ਮਾਰਚ 2018 ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਭਾਰਤ 2022 ਤੱਕ 100 ਗੀਗਾਵਾਟ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੈਰ ਗਠਬੰਧਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ।” ਭਾਰਤ 2022 ਤੱਕ ਅਖੁੱਟ

ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ 175 ਗੀਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ 100 ਗੀਗਾਵਾਟ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਉਤਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲਗੇਗੀ। 14 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਆਈਐੱਸਏ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਅਖੁੱਟ ਉਰਜਾ ਮੰਤਰੀ ਆਰ. ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਆਲਮੀ ਬਿਜਲੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤਾਂ 2030 ਤੱਕ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।”

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਧੁੱਪ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦਾ ਔਸਤ 5 ਕਿਲੋਵਾਟ ਘੰਟਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗਮੀਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਗਾਵਾਟ ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸਮਤਲ ਭੂਮੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਉਸ਼ਣ-ਕਟੀਬੰਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਸ਼ਣ-ਕਟੀਬੰਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਸਾਲ ਭਰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ 3000 ਘੰਟੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2022 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ 175 ਗੀਗਾਵਾਟ ਅਖੁੱਟ ਉਰਜਾ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਟੀਚਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਵਨ ਉਰਜਾ ਤੋਂ 60 ਗੀਗਾਵਾਟ, ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਤੋਂ 100 ਗੀਗਾਵਾਟ, ਬਾਇਓਮਾਸ ਉਰਜਾ ਤੋਂ 10 ਗੀਗਾਵਾਟ ਅਤੇ ਲਘੂ ਪਣ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ 5 ਗੀਗਾਵਾਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
- ਸੈਰ ਉਰਜਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰੂਫਟੋਪ ਸੈਰ ਉਰਜਾ (40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਅਤੇ ਸੋਲਰ ਪਾਰਕ (40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ 16% ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੀਚਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ 60% ਕਰਨਾ ਹੈ।
- ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 11 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੀਵਾ ਵਿੱਚ 750 ਮੈਗਾਵਾਟ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਸੋਲਰ ਪਾਰਕ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1500 ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਇਸ ਸੋਲਰ ਪਾਰਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ 138 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
- ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਕਰੀਬ 17.5 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸੁਮ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਸੋਲਰ ਪੰਪ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਰ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਈਐੱਸਏ ਜਿਹੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਉਰਜਾ ਕੂਟਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ●

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ : ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ

ਗੰਨਾ-ਜੂਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ

ਧਾਰਾ 370 ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੂਟ ਅਤੇ ਗੰਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਲਏ। ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ...

ਫੈਸਲਾ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰਭਾਵ : ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੱਧਰੀ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਬਲਾਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 370 ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਨੇਕ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹੀ ਅਨਿਆਂ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਆਵੇਗੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਦੁਖ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਚੰਦ ਲੋਕਾਂ' ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸ ਆਵੇਗੀ।

ਫੈਸਲਾ : ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ 3737 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੋਹਫਾ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਭਾਵ : ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਡੀਬੀਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਵਿਜੈਦਸ਼ਮੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 30 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰੇਲਵੇ, ਡਾਕ ਘਰ, ਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦਨ, ਈਪੀਐੱਫਓ, ਈਐੱਸਆਈਸੀ ਜਿਹੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਨ-ਗਜ਼ਟਿਡ 17 ਲੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 2791 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 13 ਲੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 946 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬੋਨਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਫੈਸਲਾ: ਗੰਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਥੇਨੋਲ ਮਿਸ਼ਰਤ ਪੈਟਰੋਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 5-8 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ।

ਪ੍ਰਭਾਵ : ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇਨੋਲ ਦੀ ਇੱਕ ਹੀ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਇਥੇਨੋਲ ਦੀਆਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ, ਚੀਨੀ, ਚਾਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਇਥੇਨੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਵਧਾ ਕੇ 62.65 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਤਾਂ ਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸੀਰੇ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਇਥੇਨੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 3 ਰੁਪਏ 35 ਪੈਸੇ ਵਧਾ ਕੇ 57.61 ਅਤੇ ਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲਈ ਕੀਮਤ ਦੇ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਵਧਾ ਕੇ 45.69 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੀਐੱਸਟੀ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਲਾਗਤ ਵੀ ਤੋਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੀ ਭਰਨਗੀਆਂ। 2014 ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ 38 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਇਥੇਨੋਲ ਆਇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 195 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਥੇਨੋਲ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਇਥੇਨੋਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਯਾਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲਾ : ਜੂਟ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪਹਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਅਨਾਜ ਦੀ 100 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਦੀ 20 ਫੀਸਦੀ ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਹੁਣ ਜੂਟ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਵ : ਇਸ ਨਾਲ ਜੂਟ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੂਟ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਮਿਲੇਗਾ, ਨਵੇਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜੂਟ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛਮ ਬੰਗਾਲ, ਓਡੀਸ਼ਾ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੂਟ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਧੇ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਆਈ-ਕੋਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਨਤ ਬੀਜ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਹੈਕਟੇਅਰ 'ਚ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਟੈਰਿਫ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹੀ ਜੂਟ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲਾ : ਸੇਬ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਮੁੱਲ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਜ਼ਾਰ ਦਖਲ ਯੋਜਨਾ (ਐੱਮਆਈਐੱਸ) ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਵ : ਇਹ ਸੇਬ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਵੇਗੀ। ਨੈਫੇਡ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਏਜੰਸੀ ਜ਼ਰੀਏ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀ ਸੇਬ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਡੀਬੀਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਭੁਗਤਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਭਿਯਾਨ ਲਈ ਨੈਫੇਡ ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ 12 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਸੇਬ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਯਾਨੀ 2019-20 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਯਾਨੀ 2020-21 ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਜੇਐੱਡਕੇ) ਵਿੱਚ ਸੇਬ ਖਰੀਦ ਦੇ ਲਈ ਮਾਰਕਿਟ ਇੰਟਰਵੈਂਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੇਬ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰੀ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀ ਯਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਸੰਘ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਨੈਫੇਡ) ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨਾਮਿਤ ਏਜੰਸੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਗਬਾਨੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਿੰਗ ਅਤੇ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਨਿਗਮ (ਜੇਕੇਐੱਚਪੀਐੱਮਸੀ) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੇਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ

ਸਿੱਧੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਲਾਭ ਟਰਾਂਸਫਰ (ਡੀਬੀਟੀ) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 12 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਸੇਬ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਫੈਸਲਾ: ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, 19 ਰਾਜਾਂ ਦੇ 736 ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ, 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਵ: ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਅਤੇ ਤੀਸਰਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਲ 2014 ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ 5334 ਬੰਨ੍ਹ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ 411 ਬੰਨ੍ਹ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤੀਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਪੇਅਜਲ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬੰਨ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 19

21 ਅਕਤੂਬਰ

29 ਅਕਤੂਬਰ

ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਸੰਬੰਧਨ ਸੁਣਨ ਦੇ ਲਈ QR ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।

ਰਾਜਾਂ ਦੇ 736 ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ 4-4 ਸਾਲ ਦੀਆਂ 2 ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਕੁੱਲ 10 ਹਜ਼ਾਰ 211 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ 80 ਫੀਸਦੀ ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਇਨਫਰਾ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। 19 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 2 ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 10 ਲੱਖ ਮਾਨਵ ਦਿਵਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ●

ਪਰੰਪਰਾ ਤੇੜਨ ਦੇ ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਨਵਾਂ ਰਾਹ

ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਫੂਸ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਟਾਰਟ-ਅੱਪ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ

ਈਟਾਨਗਰ ਦੀ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ

ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਈਟਾਨਗਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਿਰਜੁਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨੁਰਾਂਗ ਮੀਨਾ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਅਨੋਖੀ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਵੀ ਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਬੋਰਡ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੀਨਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਜ਼ੇਰਮ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਮੀਨਾ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਜਿਹੀ ਵਿਪਰੀਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਰਜੁਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਨੁਰਾਂਗ ਮੀਨਾ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਅਜਿਹੀ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮੀਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣੇ, ਬਲਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਲਈ ਚਾਹਤ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੀਨਾ ਦੀ ਬਣਾਈ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬੁੱਕ ਸਟੋਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਜੁਲੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਤਾਬ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੁੱਕੜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਮੀਨਾ ਦੀ ਇਸ ਅਨੋਖੀ ਪਹਿਲ ਨੂੰ 'ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਸਮਾਚਾਰ' ਦਾ ਸਲਾਮ।

ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਪੱਤੇ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਐਂਟੀ ਫੰਗਲ ਸਟ੍ਰਾਅ

ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਾਢ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੀ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਬੰਗਲੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਜੀ ਵਰਗੀਜ ਨੇ। ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੈਕਿੰਗ ਵਾਲੇ ਪੇਪ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਲਈ ਲੋਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਟ੍ਰਾਅ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਵਰਗੀਜ ਨੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਟ੍ਰਾਅ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਹੀ ਪੱਤੇ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਅਜਿਹਾ ਸਟ੍ਰਾਅ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਐਂਟੀ ਫੰਗਲ ਵੀ ਹੈ। ਸਟ੍ਰਾਅ ਦੇ ਇਸ ਬਾਇਓਗ੍ਰੇਡੇਬਲ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਆਰਡਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਸਿੰਗਲ ਯੂਜ਼ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ. ਵਰਗੀਜ ਦੀ ਕਾਢ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਤਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਆਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ●

PMO India
The future will be shaped by societies that invest in science and innovation.

But, this cannot be done in a short-sighted manner.

One has to invest in science and innovation well in advance.

That is when we can reap benefits at the right time: PM

120 616 2,483

Rajnath Singh

देश के किसान, कृषि वैज्ञानिक, आंगनबाड़ी कार्यकर्ता सब मिलकर कुपोषण के खिलाफ एक युद्ध लड़ रहे हैं। जहां वे देश के अनाज भंडार भर रहे हैं वहीं समाज के अंतिम व्यक्ति तक पहुंचने में भी सरकार का सहयोग कर रहे हैं। कुपोषण के खिलाफ प्रधानमंत्री @narendramodi जी का अभियान अवश्य सफल होगा।

27 181 1,292

Amit Shah

भारतवासियों की सुरक्षा और स्वस्थ जीवन ही मोदी सरकार की सर्वोच्च प्राथमिकता रही है। कोरोना के विरुद्ध इस जंग में भी देशवासियों के जीवन को बचाना ही मोदी सरकार ने अपना परम कर्तव्य माना। आज प्रधानमंत्री @narendramodi जी ने राष्ट्र को संबोधित करते हुए इस संकल्प को पुनः दोहराया है।

Nitin Gadkari

देश में पहली बार खादी फैब्रिक से बने जूतों को वीडियो कॉन्फ्रेंसिंग के माध्यम से लॉन्च किया। खादी उपयोग बढ़े थे हमारे प्रधानमंत्री श्री @narendramodi जी का आग्रह है, हमारी जरूरत की वस्तुओं में ज्यादा से ज्यादा खादी उपयोग हो सके इसलिए KVIC के इस प्रयास की मैं सराहना करता हूँ।

Ravi Shankar Prasad

टेली-लॉ बना लाभार्थियों की आवाज़। असम के धुबरी जिले के हारुन राशिद अपने कॉलेज में रैगिंग का शिकार हो गए थे जिसके कारण उसने कॉलेज जाना बंद कर दिया। फिर राशिद को टेली-लॉ के बारे में पता चला और उसने अपने नज़दीकी CSC पर कानूनी सलाह ली और मामला दर्ज किया और रैगिंग पर अंकुश लगवाया।

Gajendra Singh Shekhawat

देश की अर्थव्यवस्था उम्मीद से कहीं ज्यादा तेजी से पटरी पर लौट रही है।

हालिया सुधारवादी कदम दुनिया को संकेत हैं कि नया भारत बाजार की ताकतों पर भरोसा करता है। यह निवेश का सबसे पसंदीदा डेस्टिनेशन बनेगा: पीएम @narendramodi

वैक्सिन के अगले चरण में देश: मोदी

गौड चैलेंजर्स की बैठक में प्रधानमंत्री बोले, लॉकडाउन से संभले हालात में वैक्सिन के अगले चरण में देश: मोदी

03 कंपनियां महामारी की वैक्सिन तैयार करने में जुटी हैं देश में

88 कोराना संक्रमण का पता लगाने के लिए भारत में प्रयोग शुरू किया जा रहा है। यह प्रयोग शुरू करने वाले पहले देशों में शामिल होगा।

अगामी आयोजन

कृषि सुधारों का फायदा किसानों तक पहुंचेगा

8 माह से 80 करोड़ गरीबों को मुफ्त राशन दिया

प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ने हाल ही में किए गए कृषि सुधारों को देश में कृषि क्षेत्र के विस्तार और किसानों को आम बढ़ाने को दिखाते हुए "सर्वप्रथम" करार दिया। उन्होंने यह भी स्पष्ट किया कि न्यूनतम सरकारी खरीद देश की खाद्य सुरक्षा का अहम हिस्सा है, इसलिए इनका जारी रहना स्वाभाविक है।

प्रधानमंत्री ने ये बातें शुरूवार को वीडियो कॉन्फ्रेंस के माध्यम से संयुक्त राष्ट्र के खाद्य और कृषि संगठन (एफएओ) की 75वीं वर्षगांठ के अवसर पर आयोजित एक कार्यक्रम में कही इस अवसर पर उन्होंने 75 रुपये का स्मार्क सिक्का जारी किया। साथ ही हाल ही में विकसित की गई आठ फसलों की 17 जैव संवर्धित किस्मों को भी राष्ट्र को समर्पित किया। अपने संबोधन में प्रधानमंत्री ने कहा, "देश के 28 राज्यों और केंद्र शासित प्रदेशों में खाद्य सुरक्षा को सुनिश्चित करने वाली 'एक राष्ट्र, एक राशन कार्ड' प्रणाली लागू हो चुकी है। हाल में तीन बड़े कृषि सुधार हुए हैं।

देश के कृषि क्षेत्र के सुधार और किसानों की आम बढ़ाने में ये बहुत ही महत्वपूर्ण कदम हैं।" उन्होंने कहा कि किसानों को लाभ का बड़े पैमाने पर न्यूनतम समर्थन मध्य (एमएसपी) के रूप में मिले, इसके लिए अनेक कदम उठाए गए हैं। इन सुधारों के जरिए किसान को ज्यादा विकल्प देने के साथ ही उन्हें कानूनी रूप से संरक्षण देने का भी काम किया गया है। "न्यूनतम समर्थन मध्य और सरकारी खरीद देश की खाद्य सुरक्षा का अहम हिस्सा है, इसलिए इनका जारी रहना स्वाभाविक है।" कृषि उपज विपणन समिति का उल्लेख करते हुए प्रधानमंत्री ने कहा कि यह व्यवस्था सालों से देश में चली आ रही है, जिसकी अपनी एक पहचान है और अपनी ताकत भी है। बीते छह सालों में कृषि मंत्रियों के आभारपूर्वक संरचना विकास के लिए उठाए गए कदमों का जिक्र करते हुए कहा कि इसके लिए अनेक बड़े इन्फ्रास्ट्रक्चर के अर्थिक का निवेश किया जा चुका है।

लड़कियों की शादी की उपयुक्त उम्र पर चर्चा जारी

प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ने शुक्रवार को कहा कि लड़कियों की शादी की उपयुक्त उम्र को लेकर गति की गई समिति की रिपोर्ट आते ही सरकार इस पर कार्रवाई करेगी। प्रधानमंत्री के माध्यम से संयुक्त राष्ट्र के खाद्य और कृषि संगठन (एफएओ) की 75वीं वर्षगांठ के अवसर पर आयोजित एक कार्यक्रम में कही इन्होंने कहा, "बेटियों की शादी की उम्र बढ़ाने के लिए भी चर्चा चल रही है।

मुख्य देवाभर की जागरूक बेटियों की विडियो आती है कि जल्दी से निर्णय कीजिए। मैं उन सभी बेटियों को आश्वासन देता हूँ कि बहुत ही जल्द रिपोर्ट आते ही उस पर सरकार अपनी कार्रवाई करेगी।" मालूम हो कि 15 अगस्त को इस साल लाल किले की प्राचीर से अपने संबोधन में मोदी ने लड़कियों की शादी की उपयुक्त उम्र तय करने के लिए एक समिति के गठन की घोषणा की थी।

कोरोना केस में कमी, पहले लॉकडाउन का फायदा: मोदी

कोरोना केस में कमी, पहले लॉकडाउन का फायदा: मोदी

03 कंपनियां महामारी की वैक्सिन तैयार करने में जुटी हैं देश में

88 कोराना संक्रमण का पता लगाने के लिए भारत में प्रयोग शुरू किया जा रहा है। यह प्रयोग शुरू करने वाले पहले देशों में शामिल होगा।

अगामी आयोजन

अब अन्नदाता उद्यमी बनेगा

अब अन्नदाता उद्यमी बनेगा

बाबा साहेब विठ्ठे पाटिल आत्मकथा विभाजन पर मोदी का आग्रह

पंजाब केसरी मुंबई

प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ने मंगलवार को पूर्व केंद्रीय मंत्री बाबासाहेब विठ्ठे पाटिल को आत्मकथा का विभाजन किया और कृषि व सहकारिता के क्षेत्र में उनके योगदान को सराहना करते हुए कहा कि उनका साहसिक आदर किताबों को अन्नदाता की भूमिका से आगे ले जाकर "उद्यमी" बनने की ओर प्रयास कर रही हैं (वीडियो कॉन्फ्रेंस के जरिए आयोजित इस कार्यक्रम में प्रधानमंत्री ने प्रश्न हल एजुकेशन सोसाइटी के अध्यक्ष ए.एस. शर्मा को संबोधित किया।

मूखनर राम मोदी ने कहा, "उन्होंने सारा और राजनीति के जरिए हमेशा समाज की भावना का प्रयास किया। उन्होंने हमेशा सही बात पर बल दिया कि राजनीति को समाज के सार्थक बदलाव का माध्यम कैसे बनाया जाए, गांव और गरीबों की समस्याओं का समाधान कैसे हो।" पाटिल कई बार लोकसभा के सदस्य रहे और 2016 में 84 साल की उम्र में उनका निधन हो गया था।

पूर्व की सरकारों पर हमला करते हुए, प्रधानमंत्री ने कहा कि आजादी के बाद एक ऐसा भी दौर आया जब देश के पास परत भरने को भी पर्याप्त अनजाने था और उस दौर में सरकारों का पूरा जोर उत्पादन बढ़ाने पर था।

प्रधानमंत्री को अनेक संघर्षों में कोई खास बदलाव नहीं हुआ है। बाबा साहेब के पीछे उनके नेतृत्व से हुई बचत और विकसित डिजिटल सेक्टर के अर्थिक का निवेश मुख्य कारण है।

प्रधानमंत्री को अनेक संघर्षों में कोई खास बदलाव नहीं हुआ है। बाबा साहेब के अनुपम, मोदी के नाम पर गांधीयान में एक भक्तान है जिसका कोमान्ड 1.1 करोड़ रुपये है। इस परिवार का मालिकाना हक मोदी और उनके परिवार को है। मोदी पर

पीएम मोदी की जेब में सिर्फ 31 हजार सैलरी का बड़ा हिस्सा बचाते हैं

कहा-कहा लगा है पीएम मोदी का पैसा

गृह मंत्री अमित शाह की संपत्ति घटी

मोदी के बचत खाते में 30 जून को 3.38 लाख रुपये थे। उन्होंने स्टेट बैंक ऑफ इंडिया की गांधीनगर शाखा में फिक्स्ड डिपॉजिट करा रखा है। पिछले साल इसकी वैल्यू 1,27,81,574 रुपये थी जो 30 जून 2020 तक बढ़कर 1,60,28,039 हो चुकी है। मोदी ने देश भर बचत वाली जगहों पर पैसा रखा है। उनकी इनवेंटरी में 15 लाख रुपये से अधिक के अलावा नेशनल सोसियल सिक्योरिटी फंड और इन्फ्रास्ट्रक्चर बैंक पर है।

उन्होंने NSCs में ज्यादा पैसा लगाया है और उनका बीमा प्रीमियम भी कम हो गया है। मोदी के पास 8,43,124 के NSCs हैं और बीमा का प्रीमियम 1,50,957 रुपये जात है। जनवरी 2012 में उन्होंने 20 हजार रुपये का इन्फ्रास्ट्रक्चर बैंक खरीदा था जो अक्टूबर में गैर-सक्रिय हो गया है।

शाह का एक करोड़ का बैंक बैलेंस: गृह मंत्री के पास पात डेरा में 15 हजार 814 रुपये हैं। एक करोड़ रुपए बैंक बैलेंस है। इंडियन पेनन पोस्टिंग मित्रकार कुल 13.47 लाख रुपए हैं। 2.79 लाख रुपए फिक्स्ड डिपॉजिट में हैं और उनके पास कुल 44.47 लाख रुपए की जेबरी है।

“ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ’ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਬਲ ਦੇਵੇ। ਆਖਿਰ! ਇਹੀ ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ”

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ